

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Studijní program: Sociální práce

Studijní obor: Penitenciární péče

Kód oboru: 7502R023

Název bakalářské práce:

KRIMINALITA MLÁDEŽE
JUVENILE DELINQUENCY

Autor:

Jan Haman
Ruprechtická 664/81
460 01 Liberec 1

Podpis autora: _____

Vedoucí práce: PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.

Počet:

stran	obrázků	tabulek	grafů	zdrojů	příloh
53	0	0	20	15	1 + 1 CD

CD obsahuje **celé** znění bakalářské práce.

V Liberci dne: 20. dubna 2007

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení:

Jan Haman

Adresa:

Ruprechtická 664/81, 460 01 Liberec

Studijní program:

Sociální práce

Studijní obor:

Penitenciární péče

Kód oboru:

7502R023

Název práce:

KRIMINALITA MLÁDEŽE

Název práce v angličtině:

JUVENILE DELINQUENCY

Vedoucí práce:

PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.

Termín odevzdání práce:

30.4.2007

Bakalářská práce musí splňovat požadavky pro udělení akademického titulu „bakalář“ (Bc.).

.....
vedoucí bakalářské práce

.....
děkan FP TUL

.....
vedoucí katedry

Zadání převzal (student): Jan Haman

Datum: 28. 01. 2006

Podpis studenta:

Prohlášení

Byl(a) jsem seznámen(a) s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom(a) povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

V Liberci dne: 20 dubna 2007

Podpis:

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat všem pedagogům, kteří mě provázeli studiem a pomohli mi získávat cenné informace. Chtěl bych také poděkovat své manželce Šárce, která mě vždy ve studiu trpělivě podporovala.

Zvlášť chci poděkovat PhDr. Janu Sochůrkovi, Ph.D., který mě cennými radami a svou vstřícností pomohl v odborném vedení bakalářské práce.

V Liberci dne 20. dubna 2007

Jan Haman

Obsah	Strana
1. Úvod	7
2. Teoretická část	9
2.1. Pojmy	9
2.2. Kriminologie	10
2.3. Socializace	11
2.3.1. Poruchy socializace	12
2.3.2. Poruchy chování v dětském věku	12
2.3.3. Rizikové faktory poruch chování	13
2.4. Příčiny a podmínky kriminality	14
2.4.1. Sociální kriminogenní faktory	14
2.4.2. Dědičnost	15
2.5. Rodinné prostředí	15
2.5.1. Mladý rodič a prenatální vývoj dítěte	17
2.5.2. Batolecí a předškolní věk	17
2.5.3. Upřednostnění svých zájmů před zájmy dítěte	18
2.5.4. Neúplná rodina	18
2.5.5. Narušené vztahy rodičů	19
2.5.6. Výchova dítěte	19
2.5.7. Kriminalita členů rodiny	21
2.6. Školská výchova	21
2.7. Volný čas mládeže	23
2.7.1. Závadové party	24
2.7.2. Vliv médií	25
2.7.3. Vliv drog	26
2.7.4. Vliv alkoholu	28
2.8. Struktura kriminality mládeže	28
2.8.1. Majetková trestná činnost	29
2.8.2. Násilná trestná činnost	30
2.8.3. Drogová trestná činnost	31
3 Praktická část	32
3.1. Cíl praktické části	32
3.2. Stanovení předpokladů	32
3.3. Použité metody	32
3.4. Analýza statistických materiálů	32
3.4.1. Demografie	33
3.5. Trestná činnost dětí a mladistvých v okrese Liberec	34
3.5.1. Majetková trestná činnost	35
3.5.2. Ostatní trestná činnost	36
3.5.3. Násilná trestná činnost	36
3.6. Dotazník	37
3.6.1. Popis zkoumaného vzorku	37
3.7. Výsledky dotazníku	37
3.7.1. Věk respondentů	38
3.7.2. Vzdělání respondentů	38
3.7.3. Rodinné zázemí	39
3.7.4. Rodinná atmosféra	39
3.7.5. Zájem rodičů o volný čas	40
3.7.6. Kriminální příklad v rodině	40

3.7.7 Trávení volného času	41
3.7.8 Zkušenosti s požíváním alkoholu	42
3.7.9 Zkušenosti s drogami	43
3.7.10 Páchání trestné činnosti	44
3.8 Výsledky stanovených předpokladů	46
3.8.1 Předpoklad č. 1	46
3.8.2 Předpoklad č. 2	46
3.8.3 Předpoklad č. 3	47
4 Závěrečná část	48
4.1 Navrhovaná doporučení	48
4.1.1 Primární prevence	48
4.1.2 Sekundární prevence	48
4.1.3 Situační prevence	49
4.1.4 Terciální prevence	49
4.2 Závěr	50
Seznam použitých zdrojů	52
Seznam příloh	53

„Kde hřeší stáří, tam se mládí učí špatnému“ .

“Ubi peccat aetas maior, male discit minor“.

Publilius Syrus

1 Úvod

Každá společnost již od samého vzniku, zachovává určitá pravidla, normy a zvyky. Pravidla jsou podmíněna vývojem kultury a stupněm vývoje civilizace. Společenská pravidla v psané i nepsané podobě vytvářejí ve společnosti určitý řád a současně fungují jako prostředek společenské kontroly. Obyčejová pravidla, která platila v dávných dobách, později přebírá stát. V různých dobách byly rozdílné názory na to, co je zlé. Když bylo spácháno něco zlého, lidé se snažili viníka potrestat. Určení, co je v daném stádiu vývoje společnosti trestné, závisí jen na společnosti. Zpočátku společnost nepocítovala potřebu zkoumat příčiny kriminality. Zločinec byl pokládán za nástroj zla, bouřícího se proti dobru. Ve společnostech ovládaných náboženskou ideologií se na zločin pohlíželo jako důsledek spáchání hříchu. Řecký lékař Hippokrates se domníval, že zločin je způsoben duševní nemocí a pomateností. Filosof Aristoteles příčinu zločinnosti nehledal v jedinci, ale v prostředí, ve kterém jedinec žije. Zastával názor, že pozitivní i negativní vývoj člověka je určen prostředím a spáchaný zločin je vždy odrazem určité kultury. Ve starověku si někteří filozofové a lékaři všímali vztahu mezi zločinem a špatnými lidskými vlastnostmi, všímali si důsledků špatné výchovy dětí a mládeže.

Období mládí je obdobím s možností pozitivní formace, ale i obdobím, kdy může docházet k psychickým, sociálním a mravním deformitám, které mohou předznačit budoucí delikventní dráhu jedince¹.

Mladí lidé se dnes rodí do světa, který se mění a klade na ně velké požadavky. Základem boje s trestnou činností mládeže je výchova v rodině, zde se vytvářejí počátky poznání a chápání složitých vztahových otázek. Z výchovy v rodině se utvářejí názory a morální hodnoty každého jedince. Nikomu nemůže být lhostejné, zda rodina vychovává dítě s pokrokovými názory na život ve společnosti s uspořádanými hodnotami, nebo morálně i charakterově nestálého jedince s deformovanými názory na život, u kterého se

¹ Večerka , Karel, Mladiství pachatelé na prahu tisíciletí, Praha 2004, str.3

mohou vytvořit předpoklady k delikvenci. Výchova a formování společenských postojů mládeže, jejího správného přístupu k budování společnosti je povinností nejen rodičů, ale i učitelů, vychovatelů a všech lidí, kteří mladou generaci obklopují. Vedle rodiny, školy, pracovního kolektivu, které formují harmonický vývoj člověka, hrají roli jako je vliv prostředí, ve kterém tráví volný čas a osoby se kterými se stýká. Kriminalita mládeže má svá specifika, je páchána převážně ve skupinách a je doprovázena zbytečným a bezúčelným ničením věcí. Příprava trestné činnosti je nedokonalá, často bývá neplánovaná. Podstatnou roli hraje zneužívání alkoholu a psychotropních a omamných látek. Předmětem zájmu jsou věci, které momentálně potřebují nebo které chtějí.

Bakalářská práce se bude zabývat příčinami a podmínkami kriminality mládeže. Hlavní příčiny budeme hledat u mladého jedince ve sféře psychické a sociální a pokusíme se určit ty podstatnější. Budeme se zabývat negativními vlivy v rodině, ve školské výchově, trávení volného času, vlivu okolí a party a působení dalších kriminogenních faktorů u každého jedince.

2 Teoretická část

2.1 Pojmy

Jelikož bakalářská práce se týká specifické problematiky, kterou zkoumají různé vědní obory, má mnoho pojmů, které mají svůj význam v oblasti trestního řízení.

- mladistvý – osobou mladistvou je člověk po dosažení 15. roku věku, který nedovršil 18. rok svého věku. Osoba je trestně odpovědná, jestliže spáchala trestný čin v den, který následuje po dni dovršení patnácti let a končí v den dovršení osmnáctého roku života,
- nezletilý – občansko právní pojem pro osobu, která nedovršila osmnáctého roku života a je způsobilá pouze k právním úkonům, které svou povahou odpovídají přiměřeně její rozumové vyspělosti a věku. Trestně právní praxe používá tohoto pojmu pro osobu mladší patnácti let,
- osoba mladší 15 let – osoba, která nedovršila patnáctý rok svého věku není trestně odpovědná,
- kriminalita – pojem vyjadřující množinu všech trestných činů uvedených v zákoně a spáchaných kýmkoli, tedy i osobou mladší 15 let,
- trestný čin – pro společnost nebezpečný čin, který je uveden v trestním zákoně
- provinění – je trestný čin spáchaný mladistvým,
- čin jinak trestný – je pro společnost nebezpečný čin, který je uveden v trestním zákoně a dopustí se ho osoba mladší 15 let,
- delikvence – páčání trestné činnosti.

2.2 Kriminologie

Kriminologie je společensko vědní disciplína, která se zabývá jednotlivci i společnostmi a sociálními skupinami, které ji tvoří. Jedná se o vědu empirickou, která je zaměřena na poznávání reálných jevů a okolností souvisejících s kriminalitou. Slovo kriminologie pochází z latinskořeckého slova crimen a logos, což lze přeložit jako věda o kriminalitě. Poprvé tento termín použil francouzský antropolog Topinard v roce 1879. Ve druhé polovině 19. století dochází k osamostatnění kriminologie, jako samostatného vědního oboru ². Kriminologie zkoumá kriminalitu, její příčiny, projevy, pachatele, oběť a jejich vzájemný vztah; sankční systémy a jejich účinnost, formální sociální kontrolu kriminality uskutečňovanou prostřednictvím trestní justice, neformální sociální kontrolu, společenské projevy kriminalizace a viktimizace; prevenci a veřejné mínění o kriminalitě. Předmětem zkoumání kriminologie je kriminalita, její pachatelé, oběti a její kontrola. Kriminologické výzkumy jsou orientovány na popis kriminality, její strukturu, formy, na popis kriminalitou způsobených škod, na popis stavu kriminality a jejich vývojových tendencí, ale i popis pachatelů, obětí a jejich společenských vztahů. Kriminologie chápe osobu pachatele ve větší šířce, zabývá se i osobami, které nejsou trestně odpovědné vzhledem k nepříčetnosti nebo nízkému věku. V kriminologii jsou důležité společenské vztahy, ve kterých pachatelé žijí, sociodemografické a psychologické charakteristiky jejich osobností, klasifikace pachatelů a jejich typologie. V souvislosti s osobností pachatele se kriminologická psychologie zabývá dvěma otázkami. Jak dospívá jedinec k připravenosti jednat kriminálním způsobem a zda se pachatelé vyznačují určitými psychickými zvláštnostmi, které je odlišují od nepachatelů.³ Kriminalita je jevem, který narušuje harmonický vývoj společnosti, základní pravidla společenského řádu a lidského soužití. Kriminalita způsobuje lidem i státu značné materiální škody, obětem způsobuje psychické, fyzické a společenské škody. Kriminologie rozumí kriminalitou souhrn jednání, která trestní právo posuzuje jako trestné činy.

² Novotný, O a kol., Kriminologie, Eurolex Bohemia, Praha 1991, str. 11

³ Čírtková, Ludmila, Červinka, František, Forezní psychologie, Support, Praha 1994, str. 150

2.3 Socializace

Jedná se o vývoj lidské osobnosti, k níž patří osobní individualita, která odlišuje jedince od okolí, ale také sociální charakter, který mají všichni členové jedné společnosti. Během socializace dochází k proměnám, kterými se jedinec postupně od novorozeněte stává společenskou bytostí. Proces socializace probíhá jako postupné vrůstání do společenských podmínek života, tj. jako postupná orientace v daném prostředí a osvojování tomuto prostředí přiměřeného účelného chování, je ve své podstatě rodinnou výchovou, která je procesem učení, zejména sociálního.⁴ Za základní aspekty socializace je považováno osvojení základních kulturních návyků, užívání předmětů běžné denní potřeby, osvojení mateřského jazyka, osvojení základních poznatků o normách a hodnotách. Probíhá-li proces socializace bez závažnějších poruch proti přírodě a společnosti, proti osvojení sociálních rolí, a orientace v základních společenských normách, pak se člověk stává způsobilým k plnohodnotnému životu a je připraven k zastání nejrůznějších sociálních funkcí a rolí. Socializační proces probíhá v určitém prostředí. Rodina, jako sociální prostředí, je nejvýznamnější ze skupin, které přetvářejí člověka v sociální bytost a které formují jeho osobnost.

Raná sociální zkušenost dítěte vytváří jakýsi základ osobnosti, vyjadřuje komplex prvních zkušeností s působením sociálního světa. Rodina v této souvislosti působí na jedné straně jako reprezentant společnosti, jejích sociokulturních tradic, a na straně druhé je vždy něčím individuálně specifická. Takovým způsobem, tradičně i originálně zároveň, ovlivňuje celkový rozvoj vlastních dětí.⁵

Prvním mezilidským vztahem, do kterého dítě vstupuje, je vztah s matkou. Jejím prostřednictvím se dítě učí přijímat svět. Svět se bude dítěti jevit takový, jaký jej matka ukáže. Dítě bude od lidí očekávat to, co dostávalo na počátku svého života od matky. Emoční zpracování prvních zkušeností dítěte s okolním světem hraje v dalším socializačním vývoji velkou roli. Pocit jistoty bude pro dítě základem pro přijatelné sebehodnocení a spíše se rozvine jako citově stabilní osobnost s pozitivním postojem ke světu a s vyrovnaným vztahem k okolí.

⁴ Nakonečný, Milan, Lexikon psychologie, Vodnář, Praha 1995, str. 278

⁵ Vágnerová, Marie, Úvod do psychologie, Praha 1999, Karolinum, str.186

2.3.1 Poruchy socializace

Poruchy socializace jsou nejpravděpodobnější u jedinců, kde nebyly vytvořeny vhodné podmínky, J. Sochůrek cituje Mařádka (2001, str. 18), který dělí poruchy na:

- Deficitní socializace, jedná se o méně závažnou poruchu socializace, která se projevuje asociálním chováním. K její nápravě stačí vhodné výchovné působení a prostředí. Mezi takovéto poruchy patří konfliktnost, neposednost, nesoustředěnost, atd.,
- deviantní socializace, jedná se o těžkou a závažnou poruchu socializace, která zasahuje celou osobnost a deviantně socializovaný jedinec je disociální nebo antisociální,
- sociální deprivace, jedná se nejtěžší socializační poruchu, která je těžko napravitelná. Znaky sociální deprivace je destruktivní přístup ke společnosti, jedinec je bez empatie, chybí mu jakýkoliv pocit viny, je egocentrický s nezájmem o okolí.

2.3.2 Poruchy chování v dětském věku

Poruchy chování lze charakterizovat jako odchylku v oblasti socializace, kdy jedinec není schopen respektovat normy chování na úrovni odpovídající jeho věku, eventuálně úrovni rozumových schopností.⁶

Poruchy chování lze chápat jako signál narušeného procesu socializace. Dispozice k poruchovému, resp. delikventnímu chování je multifaktoriální. Projevují se zde jak biologické předpoklady, tak vliv mnoha sociálních faktorů. O poruchu chování se nemůže jednat, jestliže jedinec není schopen pochopit význam hodnot a norem, např. mentálně retardovaní, nebo jedinci, kteří jsou z jiného sociokulturního prostředí. Pokud těmto jedincům nelze vysvětlit, jaké chování je žádoucí, pak nelze přestupky proti normě považovat za poruchu chování. O poruchu chování jde v případě, že jedinec rozumí hodnotám a normám, ale neakceptuje je nebo se jimi nedokáže řídit. Důvodem může být jiná hodnotová orientace nebo neschopnost ovládat své chování.

Nepřiměřené sociální chování se projevuje neschopností udržovat přijatelné sociální vztahy. Takovíto jedinci bývají nadměrně koncentrováni na sebe a na uspokojování vlastních potřeb. Nechápují nutnost přizpůsobení standardnímu sociálnímu očekávání. Tyto jedinci velmi často

⁶ Vágnerová, Marie, Úvod do psychologie, Praha 1999, Karolinum, str.274

nezažili v dětství takový citový vztah, který by jim poskytl potřebnou pozitivní zkušenost a rozvinul jejich empatické schopnosti. Sociální normy ovšem regulují lidské chování opačným směrem, jsou to pravidla, která umožňují společenské soužití a proto musí zahrnovat ohled k jiným lidským bytostem. Práva jiných lidí nejsou z jejich hlediska tabuizována a přátelství pro ně nemá větší hodnotu než aktuální osobní užitek. Chování, které takové normy porušuje se může opakovat jen proto, že tito lidé nepocítují vinu. Poruchy chování jen velmi vzácně začínají až v dospělosti.

2.3.3 Rizikové faktory poruch chování

M. Vágnerová dělí faktory zvyšující riziko rozvoje poruch chování na:

- Genetická dispozice k disharmonickému vývoji a agresivnímu způsobu reagování. Taková dispozice se v dětství může projevovat především na úrovni temperamentu,
- oslabení nebo porucha CNS na bázi prenatalního či perinatálního poškození je také rizikovým faktorem, který zvyšuje dispozici k nežádoucímu způsobu reagování. Porod je pro dítě traumatizujícím zážitkem, který může být prvotní příčinou pozdějšího delikventního chování,
- nepříznivý vliv sociálního prostředí. Život v nevhodném nepodmětném rodinném prostředí představuje riziko ve smyslu rozvoje nežádoucích způsobů chování nebo dokonce nežádoucích osobnostních charakteristik. Negativní vliv mohou mít i jiné sociální skupiny, nejčastěji jde o působení asociální party v pubertálním a adolescentním období. Význam rodiny pro rozvoj mladého jedince je větší. Rodina ovlivňuje vývoj dítěte od narození a vytváří základ pro další rozvoj.

2.4 Příčiny a podmínky kriminality

Vlivy, které působí na vývoj delikvence, jsou podmínky, které za určitých okolností napomáhají nebo ulehčují spáchání deliktu. Každá příčina je realizována za určitých podmínek nebo v určitých podmínkách. Podmínky působí objektivně v daném čase, období a společenském klimatu. Podmínky pro spáchání kriminálního deliktu jsou potencionálními pachateli vnímány jako příležitost k překročení meze morálního, společností tolerovaného jednání a chování. To, co může být podmínkou pro spáchání trestného činu mladistvým, může naopak u dospělého pachatele působit jako překážka ke spáchání trestného činu a naopak.⁷

2.4.1 Sociální kriminogenní faktory

Negativních faktorů vzniku trestné činnosti mládeže je velké množství, většinou nepůsobí samostatně, ale prolínají se. Za nejzávažnější jsou považovány, ty které ovlivňují osobnost člověka od dětství, jeho chování a jednání.

Kriminogenní faktory vyplývající ze společenského prostředí můžeme rozdělit na:

- sociální, které vyplývají z výchovného působení na jedince. V procesu socializace je jedinec orientován, aby přijal za své ty hodnoty, které uznává společnost. Těžištěm je rodina, dále škola a vrstevníci, spolupracovníci, ale i úřady,
- kulturní, které úzce souvisejí s oblastí výchovy. Výsledkem jejich působení je určitý systém životních hodnot a jejich preference,
- právní, která je zvýrazněna nízkou úrovní právního vědomí a vědomí mravního,
- viktimologické, kde k trestným činům přispívá lehkomyšlnost, neopatrnost nebo provokace obětí,
- biologické a psychologické, kam spadají postižení různými poruchami vrozenými nebo získanými,
- politické, politika ovlivňuje celý společenský život, tvorbu a realizaci právních norem, ekonomické podmínky života společnosti i výchovný systém.

⁷ Chmelík, Jan, Vyšetřování trestné činnosti mládeže a páchané na mládeži v teorii a praxi, Praha 1995, MV ČR, str.5.

2.4.2 Dědičnost

Dědičnost je jedním z mnoha faktorů, které mají vliv na delikvenci. Genetická dispozice může být odpovědná za sníženou sebekontrolu nebo hyperaktivitu. Genetické vlohы zvyšují pravděpodobnost, že na chování budou mít vliv další činitelé, bez nichž by se delikventní chování neuskutečnilo. Genetické vlohы zvyšují práh pro působení vlivů prostředí.

Podíl dědičnosti na vzniku určité psychické odchylky může být různý. Míra dědičnosti se velmi těžko určuje, protože zde spolupůsobí celá řada různých faktorů. Děti s odlišnými dispozicemi se budou již od počátku svého života projevovat rozdílným způsobem a budou vyvolávat nestejně reakce okolí. Tendence k určitému způsobu reagování, která je dána geneticky, může v krajním případě představovat rizikový faktor. Jestliže například neklidní a impulzivní jedinci budou na ostatní působit nepříjemně, budou zřejmě skupinou odmítáni a negativně hodnoceni, taková dispozice se snadno stane příčinou rozvoje dalších potíží.

Příkladem vlivu znevýhodňujících dědičných faktorů může být mladistvý romský chlapec, který byl několikrát vyšetřován pro trestnou činnost v okrese Liberec. Matka 17 ti letá Romka se o chlapce nemohla starat. Jeho otec byl ve výkonu trestu. Chlapec byl od narození v kojeneckém ústavu. Byl adoptován z kojeneckého ústavu do úplné rodiny. V rodině vyrůstal s nevlastní starší sestrou a adoptivními rodiči. Sociální podmínky rodiny byly dobré. Chlapec byl hyperaktivní a špatně zvladatelný. Ve škole byl jeho prospěch špatný, proto byl přeřazen do speciální školy. Ve svých čtrnácti letech ukradl rodičům ve společném bytě šperky, které společně s vrstevníky prodali. V jeho patnácti letech byl zadržen se skupinou vrstevníků při vloupání do základní školy, kam chodil. Při vyšetřování vyšlo najevo, že s touto partou se účastnil několika vloupání do rekreačních objektů. V 17 letech se dopustil loupežného přepadení, kdy s nožem v ruce požadoval po poškozeném vydání finanční hotovosti.

2.5 Rodinné prostředí

Základním činitelem prosociálního vývoje dítěte v naší společnosti je rodina. Pod pojmem rodina si můžeme představit rodiče a jejich děti, této rodině se také říká jádrová rodina. Jako tzv. širší rodinu můžeme označit rodiče, jejich děti a jejich blízké příbuzné. Tato skupina má významný podíl na formování osobnosti mladého člověka. J. Chmelík (Praha 1995, str.7) za základní kriminogenní faktory označuje:

- rozvrácenou rodinu,
- závislost rodičů na alkoholu nebo jiných drogách,

- kriminalitu členů rodiny,
- nepřiměřenou výchovu dítěte,
- lhostejnost rodičů k chování dítěte ve škole a ke způsobu trávení volného času,
- pobyt dítěte v dětském domově,
- preferování podnikatelských a jiných aktivit a angažovanost rodičů v zaměstnání před výchovou dětí.

Rodičovskou výchovu na základě výzkumu zhodnotili Seitz a Gotz. Seitz charakterizoval některé základní rysy a průběhové procesy kriminogeneze závislé na výchově:

- Chybí uspokojování základních potřeb dítěte a dochází k jeho emocionální deprivaci, což redukuje jeho spontánní kontakty uvnitř rodiny a vede současně ke zvýšené sugestibilitě a motivaci v jednání vedoucího k závislosti zvláště na osobách stojících mimo rodinu, k nimž dítě získalo vztah,
- rodinná výchova je restriktivní (s kontrolující přísností a podporou pesimismu stran budoucnosti dítěte) podporuje sociální nezpůsobilost projevující se v nesmělosti, plachosti, neschopnosti sociálního vcítění, malé pohotovosti brát na sebe riziko v nových sociálních situacích, zvláště v přítomnosti druhých lidí,
- výchova je příliš jednostranně orientovaná na cíl, vede k tzv. „prožitkům anomie“ a dle podmínek k různým typům sociální deviace,
- zcela chybí nebo je nedostatečná mravní výchova v rodině, nevytváří se u dítěte mravní autonomie a tím se zvyšuje jeho pohotovost ke kriminálnímu jednání,
- motivace k prosazování se a k agresivnímu jednání dítěte je výsledkem především rodičovského posilování a poskytování vlastních vzorců chování takto orientovaných dětí,
- rodičovské prognózy a posilování negativního sebehodnocení dítěte vedou k zápornému pojetí jeho vlastní identity s odpovídajícími způsoby chování,
- chybějící porozumění rodičů k dítěti a jejich hyperprotektivní výchova vede k oslabení „Já“ a k úzkostnosti dítěte,
- nepřiměřené a nedůstojné rodičovské požadavky na samostatnost dítěte vedou k jeho snížené samostatnosti a sebekontrolě, pokud jde o požadavky školy.⁸

⁸ Kuchta, Josef, Kriminologie 1. část, Brno, Masarykova univerzita, 2002, str. 94

2.5.1 Mladý rodič a prenatální vývoj dítěte

Za faktor ovlivňující budoucí kriminalitu dítěte se pokládá věk matky v době porodu.⁹ V současné době více mladých lidí pomýšlí nad založením rodiny až ve starším věku, ale stále mnoho mladých žen nebo spíše dívek neplánovaně otěhotní. Mladý budoucí rodič není ve většině případech sociálně vyzrálý. Rovněž není materiálně zabezpečen a má finanční a bytové problémy. Budoucí rodiče prožívají mnoho negativních změn, které nepříznivě ovlivňují jejich psychiku. Ideální stav je, když je narození dítěte naplánováno několik let po dosažení dospělosti rodiče. Nově vznikající rodina je ekonomicky zajištěná a nemusí například řešit bytové podmínky.

Zkoumány jsou i skutečnosti, že dítě v prenatálním období, zejména od 12. týdne, velice aktivně vnímá své okolí uvnitř i mimo matčin organismus. U plodu lze pozorovat počátky psychiky ve formě jakéhosi „aktivního citového života“, zde je již vyvinuto elementární vnímání citění a učení, avšak jde především o reakce na emoční stav matky v době těhotenství.¹⁰

2.5.2 Batolecí a předškolní věk

Matka svým chováním hned od porodu zrcadlí chování dítěte a také ono zrcadlí matčino chování.¹¹ Pokud dojde k tomu, že matka opakovaně nepřiměřeně reaguje na základní dětskou potřebu bezpečí, dochází u dítěte k zvnitřnění představy, která se vyznačuje tím, že si dítě nevytvoří základní důvěru k dospělému člověku. Svou neuspokojivou potřebu pak zdůrazňuje zesilováním emočních projevů, což se projevuje vyhýbavou nebo dezorganizovanou vazbou dítěte k rodičům nebo i k jiným lidem.

⁹ Matoušek, Oldřich, *Práce s rizikovou mládeží*, Praha 1996, Portál, str. 38

¹⁰ M. Nekonečný, *Lexikon psychologie*, Praha 1995, Vodnář, str. 364

¹¹ Matoušek, Oldřich, *Mládež a Delikvence*, Praha, Portál 2003, str. 42

2.5.3 Upřednostnění svých zájmů před zájmy dítěte

I když je rodina úplná, není tím zaručeno, že se dítěti dostává všeho, co potřebuje. Aby dítě bylo vychováváno v harmonii a v atmosféře rodičovského zájmu a respektu, mělo by být v domácím prostředí upřednostněno zejména neagresivní řešení konfliktů, odkládání uspokojování svých potřeb, respektování zájmu druhých lidí a vcit'ování se do nich a jasnému odlišování dobra a zla. Tato výchova je možná jen v prostředí bezpečných vnitřních rodinných vztahů a jasné hodnotové orientaci rodičů. Nejjednodušším měřítkem rodičovského zájmu o dítě je množství stráveného času. Někteří rodiče upřednostňují svůj vlastní rozvoj a potřeby před zájmy dítěte. Dítě, které je ponecháno samo sobě, nezvládá tento volný život, školu přijímá jako nutné zlo a nevytváří si vědomí povinnosti.

2.5.4 Neúplná rodina

Role osamělého rodiče je náročná a proto se i zde zvyšuje možnost, že rodina nebude z nejrůznějších důvodů schopna poskytovat dítěti takovou podporu a všechny vzorce chování, jaké by potřebovalo.

V této souvislosti se často mluví o nedostatku otcovské autority a vzoru mužského chování. V rodině delikventně se chovajících mladých lidí chybí nejčastěji otec a to vinou rozvodu nebo kvůli tomu, že s matkou dítěte nikdy nezačal žít. Chlapec pak postrádá vzor, s nímž by se mohl identifikovat, děvče postrádá model mužského chování, děti obojího pohlaví postrádají druhý zdroj opory a druhou autoritu.¹²

Výchova v rodině si žádá, aby byl vytvořen harmonický soulad mezi oběma rodiči a mezi rodiči a dětmi. Příklad rodičů je nejlepším výchovným prostředkem, který může v každém směru ovlivnit výchovu. Na druhou stranu je nutné si uvědomit, že jestliže jeden z rodičů uvažuje o rozvodu, tak je to většinou až tehdy, kdy je společenská role druhého rodiče již nefunkční a v rodině jsou narušené důvěrné a citové vazby. V některých případech je rozvod či rozchod rodičů pozitivní. Jedná se zejména o dysfunkční rodiny, kdy jeden z rodičů působí negativně, je např. alkoholik, gambler, páchá trestnou činnost. Po rozvodu může dojít ke zlepšení rodinného klima, vzrůstá pocit bezpečí a jistoty pro všechny členy rodiny.

¹² Matoušek, Oldřich, Mládež a delikvence, Praha, Portál 2003, str. 45

2.5.5 Narušené vztahy rodičů

Dalšími a velmi podstatnými kriminogenními faktory jsou narušené vztahy v úplné a zdánlivě funkční rodině. Taková rodina funguje spíše formálně, bez možnosti předat dítěti jistotu a vymezení žádoucích hodnot a norem chování. Způsob řešení konfliktů tak má vliv na vývoj dítěte. Harmonické prostředí vyvolává pocit bezpečí a sounáležitosti, naopak prostředí disharmonické vyvolává pocit napětí, úzkosti a osamocení. V rodinách, kde dochází k častým hádkám, vzájemnému obviňování, nepřátelství a agresivitě, jsou ochuzeny citové vazby mezi rodiči a dítětem. O dysfunkci v rodině lze hovořit např. v případech násilí v rodině. Jedná se o opakované fyzické, psychické nebo sexuální násilí vůči osobám v rodině. Nejčastěji jde o násilí mezi partnery, kdy bývá v naprosté většině případů obětí žena, častými oběťmi jsou však také děti nebo senioři. Děti trpí násilím v rodině zejména jako oběti i jako jeho svědci.

Výskyt kriminality je vyšší u mládeže z rozvrácených rodin. Tak je tomu i u rodin, kde dítě postrádá citový vztah a zájem o jeho život o jeho problémy, i když po materiální stránce nestrádá.¹³

2.5.6 Výchova dítěte

Výchova dítěte může ovlivnit, jak bude člověk v životě uznávat a ctít autority, jaké bude mít hodnoty, jak bude lidem důvěřovat, jaké si vytvoří názory na svět a jak bude vycházet s ostatními lidmi. Přístup rodičů k výchově je podstatný.

Výchova dítěte začíná dnem narození. Aby se dítě po psychické stránce dobře vyvíjelo, tak k tomu nestačí pouze jeho materiální zabezpečení. Je potřeba zabezpečit psychické potřeby. Nejzákladnější psychickou potřebou je bohaté podmětové prostředí. Dítě potřebuje takové podmínky, které mu přinesou uspokojení v případě, že udělá něco dobrého nebo žádoucího. V normální životě rodiny by měla být tato potřeba dítěte naplněna. V případě chudého

¹³ Chmelík, Jan, Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži, Praha 1998, MV ČR, str. 8

podmětového okolí dítěte, zejména v raném vývojovém období, vzniká nebezpečí, že dítě se nebude schopno vyrovnat s nároky normálního okolí. Další potřebou člověka, je jeho životní jistota. Uspokojení životní jistoty zajistí citový vztah dítěte k dospělému, v raném dětství zejména k matce. Během vývoje se u dítěte objevují pocity strachu a nejistoty. Charakter dítěte se vyvíjí a v poměrně ranném věku se rozhoduje o tom, bude-li dítě umět lásku přijímat a vracet.

Dlouhodobými výzkumy je dostatečně potvrzeno, že v rodinách delikventně se chovajících adolescentů se rodiče méně starají o vytvoření zábran v asociálním chování dětí nebo je jejich výchovný styl nekonzistentní – jednou dítě za prohřešek trestají vehementně, jindy ho za téže jednání netrestají.¹⁴

Jestliže je v rodině tvrdá disciplína s prvky agresivity rodičů vůči dětem, dítě vnímá chování rodičů jako dovolený způsob jednání. Časté tělesné tresty jsou neúčinné, naopak dítě dělá vše proto, aby se jim vyhnulo. Následkem této výchovy jsou posilovány způsoby chování, kterým má výchova bránit. Dalším výchovným prvkem je rodičovský monitoring. Rodiče by měli vědět o tom, co dítě dělá ve svém volném čase, s kým se stýká, kam chodí, jakou má náplň svého volného času, a v jakém zdravotním a psychickém stavu je. Jestliže rodiče zanedbávají dohled nad dítětem, tak je pravděpodobné, že se dítě může dopouštět delikventního chování.

Někteří přestupníci zákona byli vychováni v rodině, kde jim prošlo všechno. Stává se to v rodinách, kde se o dítě nikdo nestará nebo v rodinách, kde je zdánlivě všeho dost, totiž peněz a styků, a problémy se řeší obratem ruky.¹⁵

Z praxe bych uvedl skupinu mladíků, kteří byli vyšetřováni pro krádež věcí z bytu, krádeže motorových vozidel a krádeže na osobách (starých lidech). Jeden z mladíků, který byl vůdce party a který v ostatních vzbuzoval respekt pocházel z neúplné rodiny. Byl v prvním ročníku učňovského oboru, kam nechodil. Matka bydlela 35 km od místa mladíkovi školy. Rodina měla babičku, která bydlela v místě mladíkovi školy a vzhledem k finančním možnostem rodiny nechala matka syna přes školní rok u 70-ti leté babičky. Babička na výchovu mladíka nestačila. Mladík si v podstatě mohl dělat, co chtěl. Při vyšetřování vyšlo najevo, že parta má za sebou sérii krádeží motorových vozidel a motocyklů. Krádeže měli promyšlené a prováděli je většinou tak, že přijeli na inzerát pro motocykl, který si chtěli vyzkoušet. Nasedli na motocykl a jeli se projet. Následně však s motocyklem odjeli. Nabízené motocykly si vybírali ze sousedních okresů. Při výsledku se doznali, že měli naplánováno loupežné přepadení za použití baseballových pálek. Zmiňovaný mladík byl vůči vyšetřujícím policistům velmi vulgární, při výsledku často opakoval: „nesnáším policajty od svého narození, a budu si dělat, co chci“.

¹⁴ Matoušek, Oldřich, *Mládež a delikvence*, Praha, Portál 2003, str. 44

¹⁵ Matoušek, Oldřich, *Práce s rizikovou mládeží*, Praha 1996, Portál, str. 41

2.5.7 Kriminalita členů rodiny

Dalším kriminogenním faktorem je nápodoba kriminálního chování v rámci rodiny. V rodinách, kde dítě vychovává jedinec s kriminálním chováním, může dítě nenásilnou formou přejímat kriminogenní vlastnosti od svých rodičů, sourozenců nebo jiných rodinných příslušníků. Tyto jsou později základními prediktory začínající delikvence vyvíjejícího dítěte. Význam má i sociokulturní úroveň rodiny. V některých rodinách je dítě od malička vedeno rodiči k zahálčivému způsobu života. Nebo rodiče dítě využívají k páchání trestné činnosti, vzhledem k jejich trestní neodpovědnosti.

Jako příklad z praxe bych uvedl mladistvého romského chlapce Josefa B., který vyrůstal v neúplné rodině. Otec se o rodinu nezajímal. Matka měla druhá, který byl několikrát vyšetřován pro majetkovou trestnou činnost a fyzické napadení. Dle Josefa B. mu jeho nevlastní otec často radil, jak se má chovat při trestné činnosti a při vyšetřování. Několikrát byli společně vyšetřováni pro krádeže vloupáním. V rodině Josefa B. vyrůstal jeho starší bratr, který byl pro něj vzorem. Josefův bratr byl vůdce party, která se dopouštěla drobných krádeží. Právě se svým bratrem se poprvé dostal do situací, které byly předmětem vyšetřování policie. Při vyšetřování Josefovi trestné činnosti v době, kdy byl mladistvý, vyšlo najevo, že již jako nezletilý chodil s bratrem vykrádat rekreační objekty.

2.6 Školská výchova

Významným socializačním procesem je vstup do základní školy, jímž se dítě dostává do role školáka. K osobám z rodinného prostředí přistupuje nová autoritativní osoba učitele, kterou dítě v období zvýšené sugestibility přijímá zpravidla bez jakýchkoli kritických hodnocení. S tím přijímá i objektivní normy hodnocení svých znalostí, postojů, chování, jež jsou vyjádřené známkami a vysvědčením. Škola je rozhodujícím místem systematického vzdělávání, ale také významným místem výchovy dítěte a jeho sociálního života. Aby dítě mohlo plnit úkoly, které mu bude školní život přinášet, musí být před nástupem do první třídy náležitě vyspělé a výchovně připravené. Dítě přichází do první třídy základní školy ve věku šesti let. Morálka v tomto stádiu vývoje je závislá na dospělých, kteří jsou pro dítě nějak významní. Pokud je již dítě v době nástupu do školy nějakým způsobem psychicky nebo sociálně narušeno, je téměř nemožné tento stav pouhým působením školy změnit či zmírnit.

Škola je neoddělitelnou součástí výchovy mladého člověka. Vytváří jeho základní materiální a citové hodnoty, které jej mají provázet celý život a přímo působí na formování jeho osobnosti.¹⁶

J. Chmelík (Praha 1998, str. 10) uvádí jako základní kriminogenní faktory ve školské výchově:

- Nepravidelnou docházku,
- špatný prospěch,
- nevhodné chování žáků k učitelům,
- nevhodný přístup učitele k žákům,
- špatná spolupráce rodičů se školou
- nedostatečná kontrolní a pedagogická činnost školy.

Příchodem dítěte do školy ztrácí výlučné postavení, jaké mělo do té doby v rodině a musí se přizpůsobovat novému životnímu rytmu. Dítě se bude muset naučit pravidelným a opakujícím činnostem nucenému vstávání, daným vyučovacím hodinám s přesně vymezenou dobou odpočinku o přestávkách.

Učitel je pro dítě nejvýznamnější osobou ve škole, postupně však nabývají na významu vztahy ke spolužákům a solidarita k nim.¹⁷

Učitel se snaží na děti výchovně působit a někdy tím dochází ke konfliktům. Osobnost učitele má velký vliv na žáka a jeho vztah ke školní práci. Na vytvoření pozitivního vztahu žáka k učiteli se ve větší míře podílí právě učitel sám. Učitel má možnost svým postojem a jednáním ovlivňovat a měnit vztahy ve třídě.

Některé děti mohou mít vybudovaný negativní vztah ke vzdělání, což může pramenit z vlivu rodičů, kteří mají nízkou vzdělanost a považují školu za druhořadou záležitost.

¹⁶ Chmelík, Jan, Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži, Praha 1998, MV ČR, str. 10

¹⁷ Matoušek, Oldřich, Mládež a delikvence, Praha, Portál 2003, str. 77

2.7 Volný čas mládeže

Na vývoji dítěte se nemusejí podepsat jen rodiny rozvrácené, nefunkční, ale i rodiny dobře situované, dobře ekonomicky zajištěné. Volný čas dětí a mládeže a jeho náplň sehrává důležitou roli při utváření osobnosti člověka a při jeho socializaci. Většina problémových dětí nedokáže kvalitně využívat volný čas, začleňuje se do různých part, nudí se a proto také inklinuje k sociálně patologickým jevům, delikvenci a kriminalitě. Zejména ve velkých městech mladí lidé chodí po ulicích bez předem jasného cíle a z nudy pak dostanou nápad, který „oživí“ jejich všední život. Čím dál více mladistvých i nezletilých jedinců je možné vidat na diskotékách, v restauracích, barech a hernách, kde mají bezproblémový přístup k alkoholu. Ve velkých městech je čím dál více heren, kde mladí lidé nacházejí útočiště pro trávení svého času. Popíjením alkoholu a hrou na výherních automatech tráví podstatnou část svého volného času. Pochopitelně tyto činnosti jsou finančně velmi náročné. Volný čas lze charakterizovat jako dobu, kdy se člověk věnuje činnostem dobrovolně, činnostem, které jej baví a naplňují. U delikventních jedinců platí, že mají více volného času než jejich vrstevníci. Vyhýbají se dlouhodobým aktivitám a koníčkům a nemají zájem o studium. Vyplývá to především z nezájmu rodičů o trávení volného času svých potomků. Aktivní trávení volného času je jedním ze základních prvků zdravého životního stylu. Nezastupitelnou roli zde hraje opět rodina. Rodiče jsou pro své potomky první instancí pro předávání vzorů a děti napodobují životní styl svých rodičů. Návyky využívání volného času se vytváří v dětství a základy si jedinec nese po celý život. Ve stávající společnosti se projevuje narůstání volného času mladé generace, jelikož je osvobozována od mnoha dříve obvyklých činností souvisejících s chodem domácnosti.

Z praxe bych uvedl příklad mladíků – bratrů, kteří v mladistvém věku začali chodit do jednoho baru. Zde se seznámili s personálem a byli zde každý den. Hra na automatech je bavila. I když neměli peníze, tak jim personál po dohodě s majitelem peníze půjčoval. Tyto půjčky byly podmíněny jejich bezproblémovým a včasným navrácením. Většinou se jednalo o několika tisícové obnosy. Bratři neměli žádné zaměstnání, proto k získání finanční částky prováděli vloupání do obchodů s elektronikou. Škody na odcizených věcech byly značné. Trestnou činnost páchali většinou po nějaké větší prohře, kdy potřebovali zapůjčený obnos nějak splatit. Jejich problémy se vraceli i po jejich odsouzení. Při vyšetřování bylo zjištěno, že jeden z bratrů byl schopen prohrát na výherním automatu částku 90 tis. Kč za jeden večer. Částku si zapůjčil od personálu a do druhého dne jí vrátil. Peníze na vrácení částky si „vydělal“ opět krádeží výpočetní techniky. Při vyšetřování byla mladíkovi prokázána škoda 2,2 milióny Kč. Téměř všechny prostředky získané trestnou činností skončili ve výherních automatech.

2.7.1 Závadové party

Partu můžeme definovat jako časově stálější skupinu lidu, kteří se sdružují na základě určitých společenských potřeb, názorů a zájmů a mají obvykle vytvořenou určitou hierarchickou strukturu.¹⁸

Sdružování mladých lidí do kolektivů je přirozeným jevem. Takový kolektiv mladých lidí, který se zabývá zájmovou činností, která je společensky žádoucí, může přinést hodně pozitivního pro rozvoj mravního vědomí a obohacení života. Každý mladý člověk hledá takové společenské prostředí, které by odpovídalo jeho zájmům a potřebou kolektivního života se svými vrstevníky.

Velmi často se problémové děti sdružují do neformálních skupin, tzv. závadových nebo negativních part, v nichž nalézají určité zázemí a pochopení, které doma postrádají. Takové party většinou postrádají smysluplný program a nemají náplň volného času.

Právě pro rizikovou mládež z dysfunkčních rodin bývá vrstevnická skupina důležitější než pro mladé lidi vyrůstající v rodinách, které dětem poskytují potřebnou míru podpory s vytyčením mezí dovoleného chování.

U dětí frustrovaných s nízkou podporou rodiny nebo dětí s biologickým nebo psychickým handicapem je pravděpodobné, že potřeba kladného přijetí vrstevnickou partou bude silnější než u dětí s dobrým rodinným zázemím.¹⁹

Na takto handicapované děti má vůdce party značný vliv. Některé delikventní party mají podmínku vstupu tzv. vstupní rituál vykonání nějakého činu, může se jednat o trestnou činnost. Mladý člověk se chce vyrovnat ostatním členům skupiny, chce překonat svůj pocit méněcennosti a prázdnoty, hledá naplnění dlouhodobě potlačovaných potřeb. Takto psychicky zmanipulovaný jedinec se dopouští trestné činnosti a může být partou vydírán, že v případě nutnosti bude jeho prohřešek oznámen třeba Policii. Některé skupiny z počátku trestnou činnost nepáchají. Svůj čas tráví v hernách, restauracích nebo jen bezcílným potulováním po ulicích. Při tom začínají experimentovat s alkoholem a s návykovými látkami. Na takový způsob života se jim nedostává finančních prostředků, a proto mladiství páchají především majetkovou trestnou činností, jejímž motivem je nabýt rychle a bezpracně finanční prostředky potřebné k uspokojení jejich krátkodobých potřeb. Prostředky využívají na pořízení luxusního zboží, na nákup alkoholu, cigaret, drog apod.

¹⁸ Sochůrek, Jan, Vybrané kapitoly ze soc. patologie I.díl,Liberec, 2001, str. 46

¹⁹ Matoušek, Oldřich, Mládež a delikvence, Praha, Portál 2003, str. 85

J. Chmelík (Praha 1998, str. 9) za určující kriminogenní faktory působení závadových part označuje:

- Silnou vůdčí osobnost party,
- anonymitu party,
- agresivnost při prosazování své ideologie,
- sugestivní přebírání názoru, postoje party a zejména vůdce party za své vlastní.

V praxi se stále více setkáváme se zločineckými partami, které se rekrutují z dobře finančně zajištěných rodin. Na první pohled není v rodinách zaznamenána žádná z abnormalit, rodiče jsou obyvatelům města známí jako úspěšní podnikatelé. Mezi těmito mladými lidmi se vyskytují jedinci, jejichž činnost je organizovaná a svou trestnou činnost promyšleně zakrývají.

Jako příklad z praxe bych uvedl trestní stíhání party mladíků, kteří pocházejí z velmi dobře finančně zajištěných rodin v okrese Liberec. Mladíci o víkendech pořádali zábavy ve svých bytech, kam si zvali různé dívky. Mladíci při těchto zábavách záměrně podávali dívkám některé omamné a psychotropní látky. Když některá z dívek odmítla, tak jí látku namíchali do nápoje. Následně byly dívky, pod vlivem OPL, donuceny k souloži. Při vyšetřování této trestné činnosti jsem se setkal i s rodiči mladíků, kteří vystupovali vůči státní moci arogantně a bránili své potomky tím, že se odvolávali na své vysoké postavení.

2.7.2 Vliv médií

O vlivu médií, zejména televize, na socializaci dnešních dětí a mládeže ve vyspělých zemích nemůže být pochyb. Čas, který věnují sledování televize, je v průměru delší než všechny jiné mimoškolní činnosti, jimž se děti a dospívající v naší kultuře věnují.²⁰

Sledování televizních pořadů má mezi mladými lidmi vzestupnou tendenci, jedná se zejména o filmy, programy s populární hudbou, zábavné pořady a seriály. Naopak klesá zájem mladých lidí o četbu knih, časopisů, navštěvování divadel a dalších kulturních aktivit.

Je nutné si uvědomit, že především předškolní dítě nedokáže rozlišit předváděnou skutečnost od iluzorních a fiktivních scén a považuje vše, co vidí za obraz světa. Násilník se tak stává něčím běžným, vzrušujícím nebo okouzlejícím.

²⁰ Matoušek, Oldřich, Mládež a delikvence, Praha, Portál 2003, str. 102

Dítě nedostatečně vychovávané všemi, kdo by na něj měli působit, se snadno stane dítětem „vychovávaným televizí“ a snadněji z ní přijímá jako vzory i ty druhy chování, od nichž by ho přiměřeně pečující vychovatelé odrazovali.²¹

Vliv médií na kriminalitu mládeže nelze přehnaně přeceňovat a domnívat se, že přísná cenzura sdělovacích prostředků jí pomůže snížit.

2.7.3 Vliv drog

Droga je přírodní nebo syntetická látka, která ovlivňuje prožívání reality (psychotropní efekt) a může vyvolat závislost.²²

Vágnerová jako drogu označuje psychoaktivní látku, která po aplikaci mění psychický stav, obvykle subjektivně žádoucím způsobem. Motivace k užívání psychoaktivních látek může být různá:

- Potřeba vyřešit problémy, uniknout stresovým situacím a frustraci, uvolnit zábrany,
- potřeba dosáhnout uspokojení nebo slasti, která není jinak dosažitelná,
- potřeba uniknout stereotypu, nudě, získat inspiraci,
- potřeba sociální konformity, uchování sociálních vztahů, potřeba být akceptován skupinou nebo subkulturou, v níž užívání drogy patří k standardu chování.

Zneužívání drog v České republice stoupá. Dosud nejrozsáhlejší průzkum mezi českou mládeží přinesl alarmující výsledky. Třetina mladistvých ve věku mezi 15 – 19 lety přiznala, že drogy již zkoušela a z toho 13 % mladých lidí konzumuje drogy pravidelně.²³

Podíl mužů a žen, kteří zneužívají drogu se vyrovnává. Droga má určité fyziologické a psychické účinky, které jejího konzumenta vedou k opakovanému užití. Droga sice vyvolává žádoucí pocity pro uživatele, ale organismus žádá stále větší a častější dávky. Tímto procesem postupně dochází k narušení schopnosti autoregulace.

²¹ Matoušek, Oldřich, Mládež a delikvence, Praha, Portál 2003, str. 106

²² Chmelík, Jan, Drogová kriminalita, Praha 1999, MV ČR, str. 4

²³ Chmelík, Jan, Drogová kriminalita, Praha 1999, MV ČR, str.7

Tento proces posilují sociální důsledky užívání drogy, negativní reakce a odmítání, které postupně zatlačí konzumenta do sociálně stigmatizující role narkomana.²⁴

Závislý jedinec postupně přestává respektovat normy, neplní svoje povinnosti, přestává chodit do školy nebo zaměstnání. Důsledkem drogové závislosti je trestná činnost. Finanční náročnost drogy, změna osobnosti toxikomana, neschopnost seberegulace zvyšují pravděpodobnost trestné činnosti závislých jedinců. Kriminální chování je spojené s drogami. Do první skupiny drogové kriminality se mohou zařadit osoby, které drogy samy neužívají, ale podílejí se na jejich výrobě a distribuci. Do druhé skupiny lze zařadit toxikomany, kteří se přímo podílejí na distribuci a výrobě omamných a psychotropních látek. Do třetí skupiny bych zařadil toxikomany, kteří užívají drogy pro svou potřebu. Tito většinou páchají trestnou činností za účelem získání prostředků k zakoupení nebo získání drogy. Zneužívání drog je pro toxikomany finančně náročné, zde hraje roli, jakým způsobem si opatří prostředky na svou drogu. U těchto toxikomanů se nejvíce setkáváme s majetkovou trestnou činností, jelikož zájmem pachatele je zisk, který následně promění za drogu. Nejvíce převládají krádeže vloupáním do motorových vozidel, vloupání do rekreačních objektů, vloupáním do prodejen, zejména stánků apod.

Ze své praxe mohu uvést příklad dnes již 18-ti leté dívky, která v 15 letech začala užívat pervitin. Dívka vyrůstala v neúplné rodině s matkou a mladší sestrou a studovala střední školu. Drogu zpočátku aplikovala tzv. šňupáním, po dvou letech přešla na nitrožilní aplikaci. Ze střední školy musela odejít, jelikož do školy nechodila a měla mnoho neomluvených hodin. Narůstaly problémy doma, často se hádala s matkou. Dívka ve svých 17 letech domov opustila a žije ve společnosti svých vrstevníků toxikomanů. Společně žijí v neobydlených domech tzv. squotech. Tito toxikomané nepracují, prostředky pro svou obživu si zajišťují denně krádežemi potravin po obchodech. Některé potraviny výrazně pod cenou prodávají v restauracích. Dívka byla vyšetřována pro sérii krádeží vloupání do stánků s pečivem, stánků PNS a autovysavačů. Předmětem zájmu byla drobná finanční hotovost a pečivo. Finanční hotovost z krádeží měla pro obstarání drog. Jelikož nebyly shledány důvody vazby, byla dívka vyšetřována na svobodě. Týž den, po propuštění ze zadržení, se opět pod vlivem pervitinu pokusila vloupat se svými vrstevníky do stánku s pečivem.

²⁴ Vágnerová, Marie, Psychopatologie pro pomáhající profese, Praha, Portál 2004, str.299

2.7.4 Vliv alkoholu

Alkohol je nejčastěji užívanou psychoaktivní látkou. Pití alkoholických nápojů v České republice má svoji tradici a společnost je k přiměřenému užívání tolerantní. Alkohol uvolňuje psychické napětí, zlepšuje náladu a dodává sebejistotu. V malých dávkách působí stimulačně, odstraňuje zábrany, ve větších dávkách má tlumivý účinek. Alkoholová závislost vzniká, když spotřeba u jedince překračuje míru, kterou toleruje okolí i společnost a jeho spotřeba je tak velká, že poškozuje jeho zdraví i vztahy s okolím a společností.

Kriminogenní vliv alkoholu může být spojen s rodinným prostředím, v němž mladý jedinec žije. V takovém případě, jestliže jeden nebo oba z rodičů jsou nadměrnými konzumenty alkoholu, může toto být následně spojeno s narušeným rodinným prostředím, manželskými spory, verbální agresí vůči dětem nebo partnerovi. Alkohol je také často důvodem rozvodu a rozpadu vztahů. Další přímý vliv alkoholu můžeme pozorovat zejména u násilné, majetkové a mravnostní trestné činnosti. Alkohol odbourá zábrany, zvýší agresivitu a jedinec pak nerespektuje běžné normy. V současné době je alkohol pro mladistvé a nezletilé snadno dostupný.

2.8 Struktura kriminality mládeže

Struktura trestné činnosti mládeže doznává změn a to zejména v posunu ke kvalifikovanějším a závažnějším formám páčání. Společně se samostatným způsobem páčání je ovlivňována vývojovými prvky osobnosti, existencí kriminogenních faktorů a schopností mladého člověka negativní jevy rozpoznat a eliminovat. Některé jevy jsou pro mladého člověka nepřekonatelné a podřizuje se jim. Ve spojení s odpovídajícími podmínkami vedou ke spáchání různých kriminálních deliktů. J. Chmelík cituje Konráda, který uvádí, že struktura trestné činnosti mládeže je do určité míry odlišná od trestné činnosti dospělých. Tyto odlišnosti jsou dány převážně věkem mládeže a dalšími kriminogenními faktory. Zvláštnosti způsobu páčání trestné činnosti lze charakterizovat takto:

- Výběr předmětu útoku je určován rozdílným hodnotovým systémem mládeže,
- trestná činnost je obvykle páčána skupinově s nízkou úrovní organizace,
- obvykle schází příprava ke spáchání trestné činnosti, pokud je trestná činnost připravována, tak je úroveň přípravy povrchní a nedokonalá,

- chování mladistvých delikventů se vyznačuje neúměrnou brutalitou, projevující se např. zbytečnou devastací okolí a předmětů,
- nevýhoda mladistvého pachatele spočívá v nedostatku věku, fyzické síly a je nahrazována neúměrnými prostředky k překonání překážky a cíle,
- kriminální delikty jsou často páčány pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek, které posilují odvahu i agresivitu,
- při recidivě trestné činnosti mladiství pachatelé volí stejný způsob spáchání a své konání z předchozí trestné činnosti opakují, vzniká tak charakteristický soubor opakovaného konání,
- alibi si zajišťují u svých kamarádů, nebo v partě, obvykle však až po spáchání trestné činnosti,
- připravované trestné činnosti se obvykle svěřují svým kamarádům nebo členům party,
- obvykle schází snaha utajovat spáchání trestného činu,
- předmětem zájmu jsou obvykle předměty, které momentálně potřebují,
- rozhodování a jednání je spíše emotivní než racionální.

2.8.1 Majetková trestná činnost

Majetková trestné činnost představuje největší podíl v kriminalitě mládeže. Pro majetkové trestné činy je typický útok proti cizímu majetku, motivací pachatele je pak získat pro sebe obohacení. Jedná se zejména o trestný čin krádeže dle § 247 tr. zákona, zpronevěry dle § 248 tr. zákona, podvodu dle § 250 tr. zákona. S těmito trestnými činy se většinou pojí trestný čin poškození cizí věci dle § 257 tr. zákona a porušování domovní svobody dle § 238 tr. zákona. U majetkové trestné činnosti spáchané mladistvými je charakteristická jednoduchost páčání této činnosti, činy jsou bez přípravy a plánování, při překonávání překážek je použito hrubé síly, která hraničí s devastací cizího majetku. Činy nejsou promyšlené, proto je často větší škoda na poškozeném majetku než na odcizených věcech. Mladistvý se nejčastěji dopuštění krádeží vloupání do motorových vozidel, ze který zcizují autorádia, mobilní telefony a další věci. Dále krádeží prostých ve společných prostorách domů. Krádeží vloupáním do rekreačních objektů. Krádeží věcí z bytů bez násilného vniknutí. Krádeží v obchodech. Časté jsou také krádeže barevných kovů.

V závislosti na věku pachatele je patrná jistá diferenciaci v předmětu zájmu, v náročnosti způsobu spáchání i ve stupni organizovanosti při páchání krádeží. Pro tuto diferencovanost je typický přesun k páchání kvalifikované majetkové trestné činnosti s určitými, i když nedokonalými, prvky přípravy a organizovanosti.²⁵

2.8.2 Násilná trestná činnost

Násilná trestná činnost spáchaná mladistvým pachatelem většinou vykazuje znaky nepřiměřeného násilí a brutality. Dalšími znaky násilné trestné činnosti u mladistvých pachatelů je vliv alkoholu, páchání trestné činnosti v partě, používání různých věcí, které lze dle tr. zákona charakterizovat jako zbraň. Jedná se většinou o trestný čin ublížení na zdraví dle § 221 tr. zákona, rvačka dle § 225 tr. zákona, trestný čin loupeže dle § 234 tr. zákona. U trestného činu loupeže, který není zase tak charakteristický pro trestnou činnost mládeže, se stává takovým způsobem, že pachatel v jisté fázi nedostatečně připraveného programu s primárně zjištěným cílem použil násilí z toho důvodu, že tento postup momentálně vyhodnotil jako nejlépe fungující prostředek k dosažení cíle útoku. Loupež se tak stává často excesem z majetkových deliktů. Klasický příklad je okradení starší ženy, která nese přes rameno kabelku, při útoku mladistvého pachatele se žena brání a pachatel používá k dokonání trestného činu násilí.

Při páchání násilní trestné činnosti je charakteristická neúcta k životu a zdraví. Častou motivací je potřeba či snaha demonstrovat sílu, zvýraznit se a imponovat u svých vrstevníků a získat jejich obdiv a uznání. Vytvořit si určité vůdčí postavení v partě.²⁶

²⁵ Chmelík, Jan, Trestná činnost mládeže, Praha 1998, MV ČR, str. 13

²⁶ Chmelík, Jan, Trestná činnost mládeže, Praha 1998, MV ČR, str. 13

2.8.3 Drogová trestná činnost

Nejvíce rozšířenou trestnou činností související se zneužíváním drog je nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů dle § 187 tr. zákona a její přechovávání pro svou potřebu dle § 187a tr. zákona. Právě dle ustanovení § 187a tr. zákona lze postihovat osoby za neoprávněné držení drog, rozhodujícím faktorem není pouhá hmotnost držené látky, ale obsah účinné drogy v látce. V tomto případě se jedná většinou o toxikomany, kteří jsou na užívání drog závislí. Právě tito pachatelé se nejčastěji k obstarání prostředků ke koupi drogy dopouštějí majetkové trestné činnosti. Čím dál častěji se setkáváme se zneužíváním drogy metamfetaminu zvané pervitin. Právě výroba této drogy se rozšiřuje mezi samotnými toxikomany. Éra internetu, umožňuje každému, aby získal návody na výrobu této drogy. Za poměrně nízkou investici do přísad a výrobního zařízení získává velké množství čisté drogy.

Pro příklad z praxe bych uvedl osmnáctiletého toxikomana, který byl vyšetřován pro krádež litinových částí turbíny z hydroelektrárny. Část turbíny odevzdal do výkupny druhotných surovin. Při domovní prohlídce směřované na nalezení neodevzdané části turbíny byla v garáži u jejich rodinného domu nalezena tzv. varna, tj. zařízení pro výrobu drogy metamfetamin zvané pervitin. Mladík se k výrobě drogy doznal. Prostředky k získání drogy si mladík sháněl „sběrem“ barevných kovů a prodejem samotné drogy. Mladík byl v době vyšetřování ve velmi zanedbaném stavu. Uváděl, že užívá drogu od svých šestnácti let, od doby, kdy jeho otec spáchal sebevraždu. Jak sám uvedl, k výrobě drogy mu stačil návod od „zkušenějšího“ vaříče“ a cca 2.000,-Kč na obstarání chemikálií. K výrobě mu stačilo nádobí z kuchyně a běžně dostupné věci (např. teploměr, měrky, mikrováha). Mladík měl pouze základní vzdělání, učební obor skončil po jednom roce. Mladík byl vyšetřován na svobodě. Po třech měsících od zahájení vyšetřování, bylo zjištěno, že mladík má pokračovat ve výrobě a distribuci drog. Po opětovné prohlídce garáže, bylo zajištěno nové výrobní zařízení k výrobě metamfetaminu. Mladík je vyšetřován již vazebně.

3 Praktická část

3.1 Cíl praktické části

Cílem práce a její průzkumné části je zhodnotit stav kriminality mládeže a dětí v okrese Liberec a zjistit vývoj v posledních pěti letech. Dalším z cílů je sledovat faktory, které se podílejí na vzniku a rozvoji kriminality dětí a mládeže.

3.2 Stanovení předpokladů

- Lze předpokládat, že zjištěná celková kriminalita dětí a mládeže v okrese Liberec ve sledovaném období od roku 2002 do 2006 stagnuje či mírně klesá.
- Lze předpokládat, že u více než 50 % mladistvých delikventů se vyskytuje vliv nevhodného rodinného prostředí, vliv party, negativní trávení volného času, zkušenosti s alkoholem a drogami.
- Lze předpokládat, že u více než 80% spáchaných trestných činů dětmi a mládeží bylo spácháno ve spolupachatelství vrstevnické skupiny.

3.3. Použité metody

Pro průzkum bylo použito metod:

- Analýzy statistických materiálů,
- dotazníku.

3.4 Analýza statistických materiálů

Využití statistických materiálů umožňuje získat přesné a objektivní informace, které se mohou týkat mnoha odvětví. Stejně je tomu i při sestavování statistik zjištěné trestné činnosti. Při uvažování o výpovědní hodnotě statistik je třeba zohlednit fakt, že statistiky zachycují pouze určité aspekty kriminality, přesto umožňují přehledně a velmi objektivně zmapovat stav kriminality a to jak na určitém území, tak dle druhu kriminality a věku pachatele. Výpovědní

hodnota statistik je přímo závislá na volbě zdroje uváděných dat. Je nutné, aby výsledky statistik byly objektivní a přesné.

Policejní statistiky jsou číselná a procentuální vyjádření týkající se trestné činnosti a zjištěné trestné činnosti. Ve statistikách nejsou uváděny takové údaje, které sice porušují zákon, ale nedosahují intenzity trestného činu. Takto může být například zkreslena majetková trestná činnost, kdy byla v roce 2002 posunuta hranice výše škody pro trestný čin krádeže z částky 2000,- Kč na 5.000,- Kč. Další informací, která nemůže být zahrnuta ve statistikách je latentní kriminalita. Ta se týká zejména událostí, které nebyly nahlášeny. Zde je podstatné, v kolika případech lidé nahlásí trestný čin. Zde je rozdíl zejména u jednotlivých trestných činů.

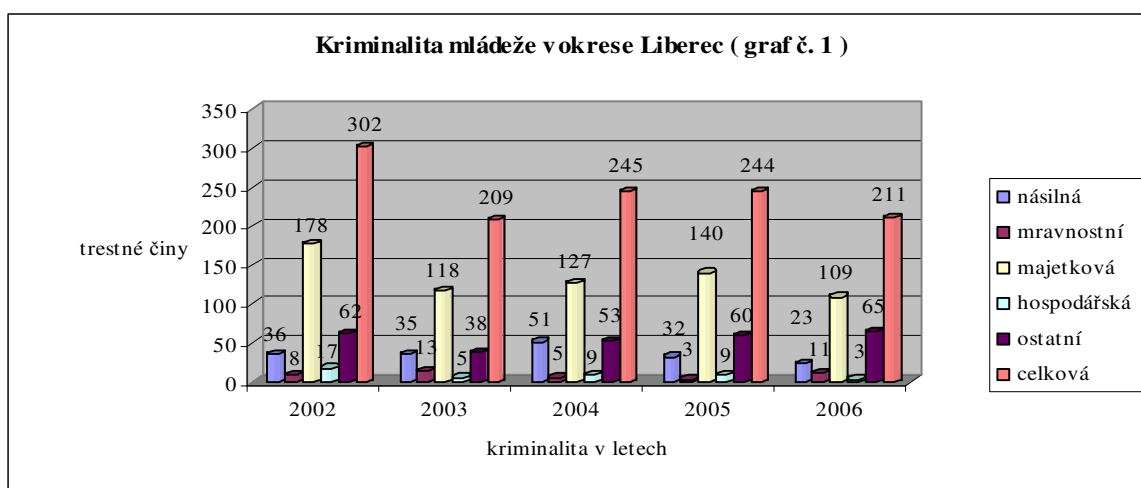
Pro účely průzkumu byla metoda statistických materiálů vybrána proto, že umožňuje získat poměrně přesné a pravdivé informace o stavu a vývoji kriminality mládeže a lze tyto informace porovnat i za delší časové období. V průzkumné části jsou použity oficiální statistické přehledy, které jsou dostupné ve statistických ročenkách Policie ČR nebo na webových stránkách ministerstva vnitra. Další údaje byly použity z dat uváděných v interních informačních systémech Policie ČR. Analýza statistik byla zaměřena na zjištěnou kriminalitu dětí a mládeže v okrese Liberec v posledních pěti letech, druh spáchání trestné činnosti včetně použití násilí při páchaní trestné činnosti dětmi a mládeží. Dále byl proveden rozbor jednotlivých trestných činů spáchaných dětmi a mládeží v okrese Liberec v roce 2006.

3.4.1 Demografie

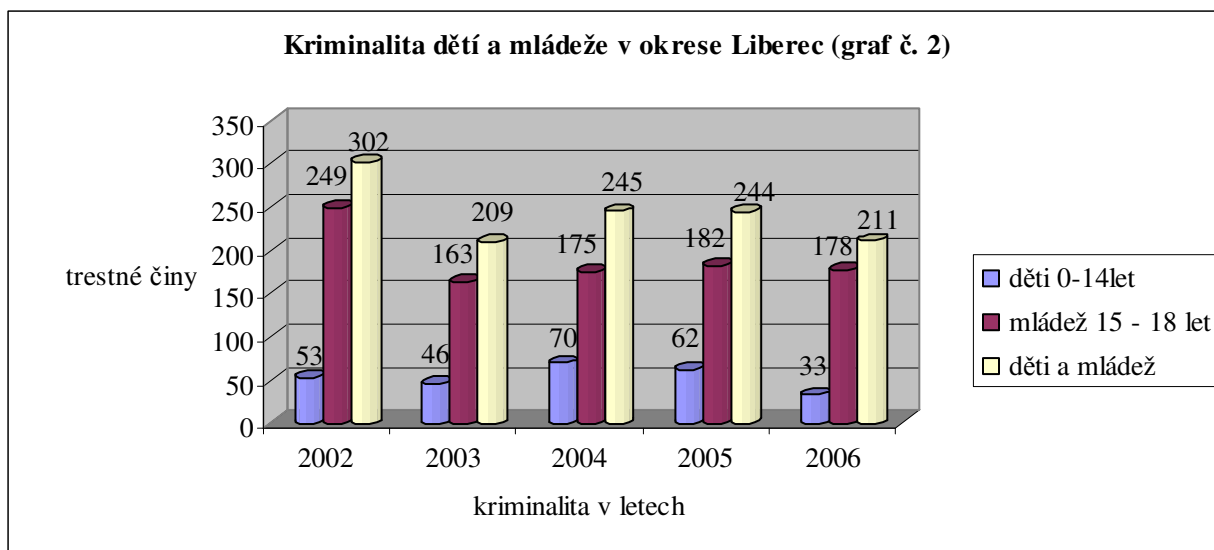
Okres Liberec je součástí libereckého kraje s 158.470 lidmi. V okrese Liberec dle Českého statistického úřadu žije 24.090 dětí do 14 let a 1.935 mladistvých ve věku od 15 do 18 let. Liberecký okres je příhraniční a sousedí s Polskem a Německem. Míra nezaměstnanosti se pohybuje kolem 8 %. V okrese Liberec je 60 základních škol se 13.800 žáky, 11 učilišť s 4.100 uční, 16 středních škol s 3.700 studenty a 5 gymnázií s 1.700 studenty.

3.5 Trestná činnost dětí a mladistvých v okrese Liberec

Kriminalita dětí a mladistvých v okrese Liberec má ve sledovaném pětiletém období mírně sestupnou tendenci (viz graf č. 1). V roce 2002 bylo Policií ČR zjištěno spáchání 302 trestných činů dětmi a mladistvými. Oproti roku 2006, kdy bylo dětmi a mladistvými spácháno 211 trestných činů. Největší podíl trestných činů po celé sledované období je u majetkové trestné činnosti. Druhou největší skupinou jsou trestné činy zařazené do ostatní trestné činnosti, na třetí pozici je násilná kriminalita, na čtvrté pozici mravnostní kriminalita a na poslední pozici je hospodářská kriminalita.

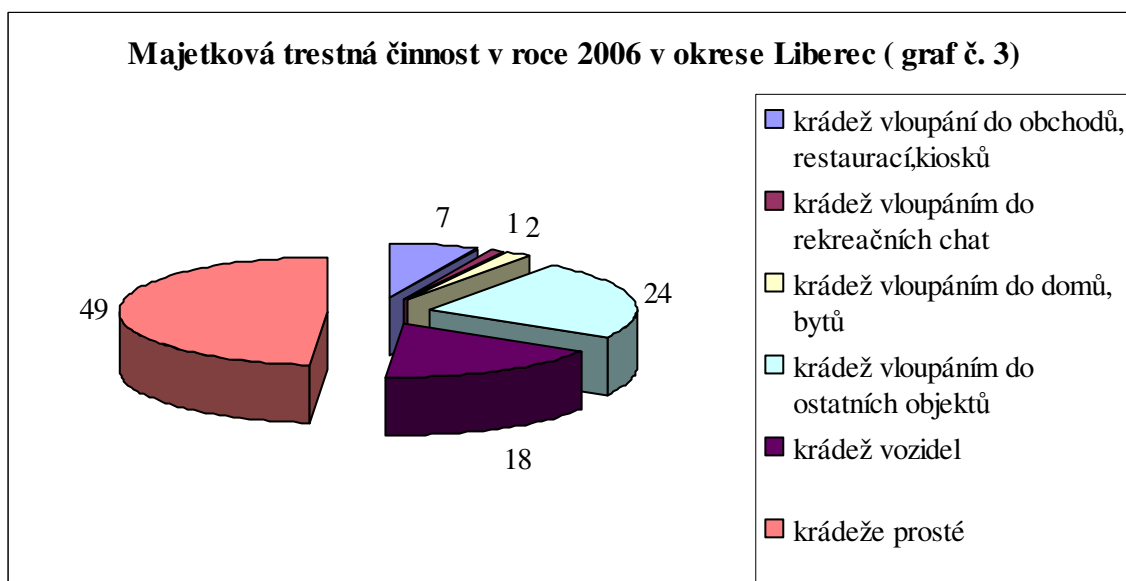

Kriminalita zjištěné trestné činnosti dětí (0 – 14 let) v okrese Liberec je ve sledovaném pětiletém období pohyblivá. V roce 2002 bylo zjištěno celkem 53 trestných činů spáchaných dětmi. V roce 2006 bylo zjištěno 33 trestných činů spáchaných dětmi. Kriminalita dětí má velmi mírně sestupnou tendenci. Počet spáchaných trestných činů dětmi je vyjádřen v grafu č. 2. Kriminalita zjištěné trestné činnosti mládeže (15 – 18 let) v okrese Liberec ve sledovaném pětiletém období let 2002 až 2006 také mírně sestupnou tendenci.

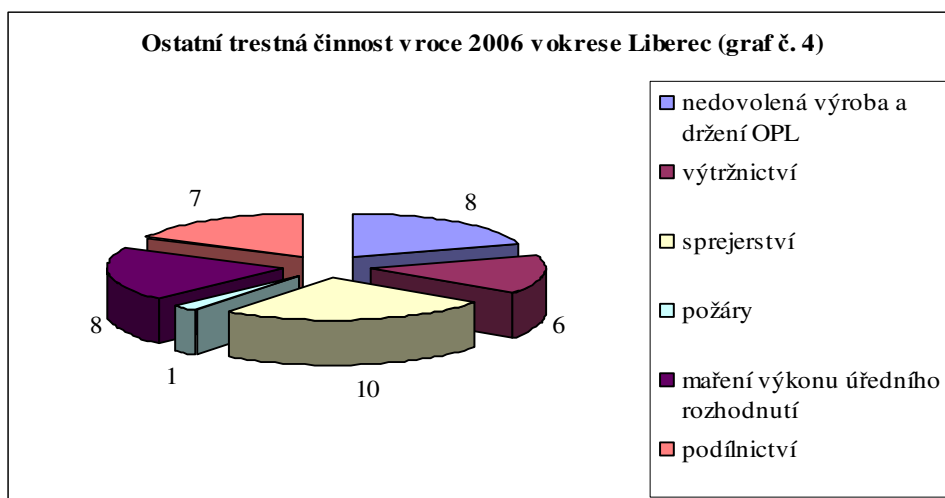
3.5.1 Majetková trestná činnost

Největší podíl na kriminalitě dětí a mládeže v roce 2006 v okrese Liberec tvoří majetková trestná činnost. Z majetkové trestné činnosti tvoří největší skupinu krádeže prosté, za ní následují trestné činy krádeže vloupáním a krádeže motorových vozidel (viz graf č.3).

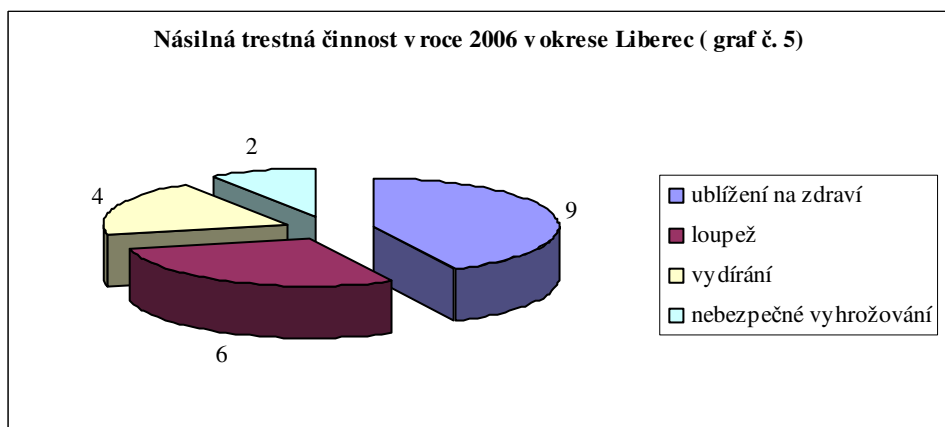
3.5.2 Ostatní trestná činnost

Za majetkovou trestnou činností dětí a mládeže následuje tzv. ostatní trestná činnost. Tuto skupinu s největším podílem zastupuje trestný čin sprejersství, následuje trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek. Dále do této skupiny spadá podílnictví, výtržnictví a požáry (viz graf č. 4).

3.5.3 Násilná trestná činnost

Třetí nejpočetnější skupinou ve struktuře kriminality mladistvých a dětí je násilná trestná činnost. V násilné trestné činnosti je nejvíce zastoupen trestný čin ublížení na zdraví, po něm následují loupeže, vydírání a vyhrožování (viz graf č. 5).

3.6 Dotazník

V dotazníku jsou formulovány odpovědi, tak aby byly zodpovězeny předpoklady průzkumu bakalářské práce. Dotazník byl zaměřen na potvrzení nebo vyvrácení tvrzení o vlivu působení kriminogenních faktorů, zejména působení negativních faktorů v rodině a při trávení volného času. V dotazníku byla zjišťována míra zkušeností mladistvých a dětí s alkoholem a drogami. V dotazníku byly otázky související s páčáním trestné činnosti, druhu činnosti, motivaci ke kriminálnímu chování, přípravě trestné činnosti a způsobu provádění trestné činnosti. Při využití dotazníkového šetření nedošlo k přímému kontaktu respondentů s tazatelem. Respondenti pracovali samostatně a dotazník byl anonymní. Dotazník byl vypracován tak, aby byl pro všechny respondenty srozumitelný. V dotazníku byly použity otázky uzavřené, kde měl respondent možnost označení jedné nebo více odpovědí. Dále byla v dotazníku využita jedna otázka otevřená, kde měli možnost respondenti napsat vlastní odpověď.

3.6.1 Popis zkoumaného vzorku

Pro účely průzkumu bylo vybráno celkem 43 chovanců z Výchovného ústavu pro děti a mládež v okr. Liberec. Všichni chovanci jsou chlapci ve věku od 12 do 18 let a mají nařízenou ústavní nebo uloženou ochranou výchovu.

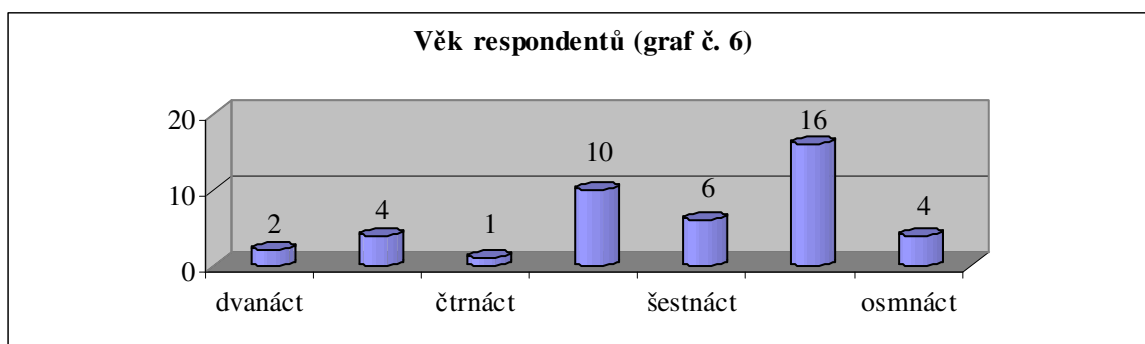
3.7 Výsledky dotazníku

Dotazník obsahoval 16 otázek. Návratnost dotazníku byla 100 %. V dotazníku byla pouze jedna otázka otevřená, zbylých 15 otázek bylo uzavřených a respondent si mohl vybrat jednu nebo více možností ze škály odpovědí. První část dotazníku se zabývala základními daty respondentů. Druhá část dotazníku se zabývala rodinným zázemím a volným časem respondentů. V další části byly otázky na zjištění zkušenosti s drogou a alkoholem. Poslední část dotazníku byla zaměřena na zkušenost s páčáním trestné činnosti.

Při sestavování dotazníku byly otázky pokládány tak, aby mohlo být zjištěno, které z kriminogenních faktorů se nějakým způsobem mohly dotknout dotazovaných respondentů. Z uváděných dat je zřejmé, že kriminogenní faktory popsané v teoretické části práce jsou přítomny v různém pořadí u většiny oslovených jedinců.

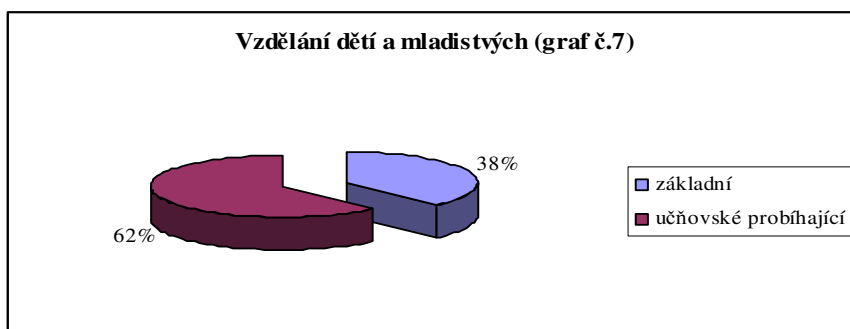
3.7.1 Věk respondentů

Z celkového počtu 43 respondentů bylo šest respondentů v dětském věku od 12 do 15 let, což je z celkového počtu 16 % zastoupení. Mladistvých bylo 37 respondentů ve věku od 15 do 18 let což je 84 % zastoupení. Největší skupinu tvoří sedmnáctiletí respondenti. Průměrný věk respondentů je 15,8 %. Přesné údaje jsou vyjádřeny v grafu č. 6.

3.7.2 Vzdělání respondentů

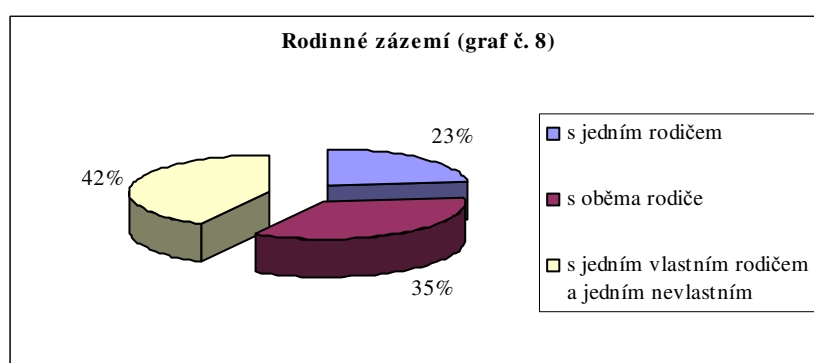
Respondenti měli možnost označit své vzdělání. Na výběr byly dány možnosti, které jsou v rámci ústavu určeny. Z celkového počtu 43 respondentů se 26 respondentů učí v učebním oboru a 17 respondentů je na základní škole nebo má základní vzdělání. Procentuální vyhodnocení je patrné z grafu č. 7. Vzhledem k věku respondentů je zřejmé, že stav ke dni vyhodnocení dotazníku nebude konečný. Jistě někteří respondenti dokončí učňovský obor a budou mít ucelené odborné vzdělání. Jedním z kriminogenních faktorů je právě nedokončené vzdělání. Následné problémy s neukončeným vzděláním se promítnou v budoucím životě mladých jedinců.

3.7.3 Rodinné zázemí

Na otázku týkající se rodiny odpovědělo 10 respondentů, že vyrůstalo s jedním rodičem, 15 respondentů odpovědělo, že vyrůstalo s oběma rodiči a 18 respondentů vyrůstalo s jedním vlastním rodičem a jedním nevlastním rodičem. Z toho vyplývá, že v úplné vlastní rodině vyrůstalo 35 % respondentů (viz graf č. 8).

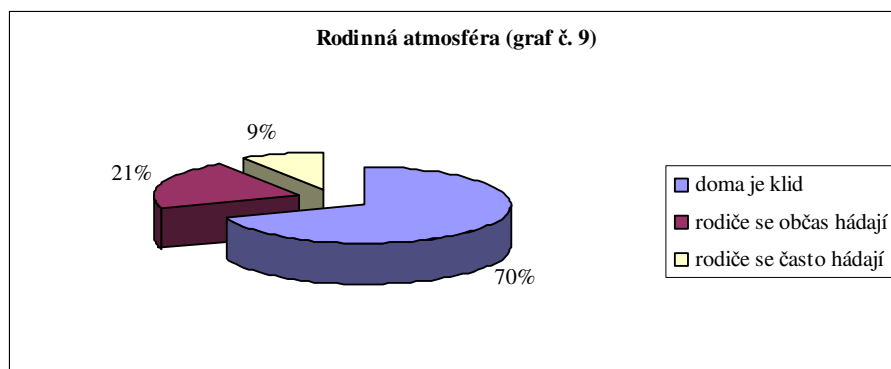
V úplné rodině dle průzkumu vyrůstalo 35 % respondentů. Rodina významně formuje osobnost jedince, jsou v ní důvěrné vztahy a citová vazba. Neúplná rodina se v provedeném průzkumu vyskytuje jako charakteristika rodinného zázemí u mladistvých delikventů.

3.7.4 Rodinná atmosféra

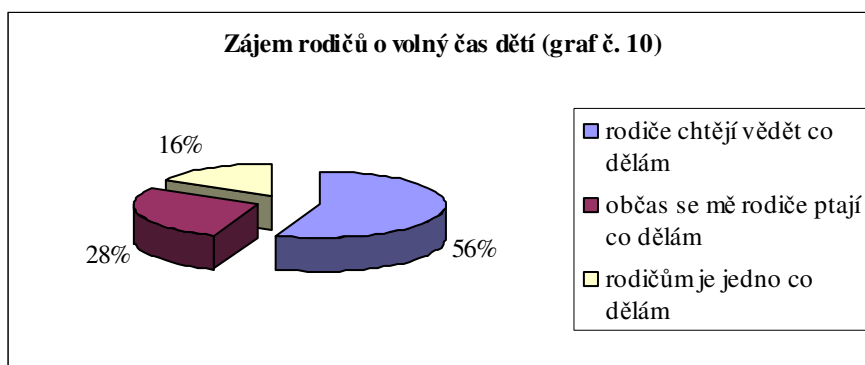
Další otázka byla zaměřena na rodinnou atmosféru. Celkem 30 respondentů uvedlo, že žijí doma v klidu. Dalších 9 respondentů uvedlo, že se rodiče občas hádají a 4 respondenti uvedli, že se rodiče hádají často (viz graf č. 9).

Narušené vztahy rodičů jsou velmi výrazným kriminogenním faktorem. V rodinách kde dochází k častým hádkám, vzájemnému obviňování, nepřátelství a agresivitě, jsou ochuzeny citové vazby mezi rodiči a dítětem.

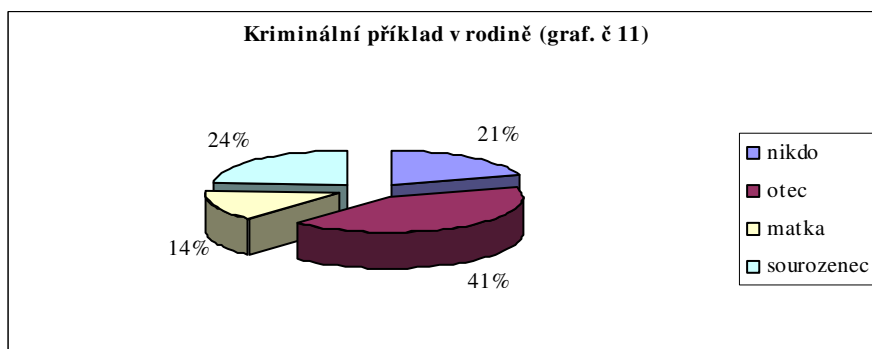
3.7.5 Zájem rodičů o volný čas

Na otázku, zda mají rodiče zájem o volný čas, odpovědělo 24 respondentů, že rodiče chtějí vědět, co dělají. 12 respondentů uvedlo, že rodiče se občas ptají, co dělají. 7 respondentů uvedlo, že jejich rodičům je jedno, co dělají ve svém volném čase (viz graf č. 10).

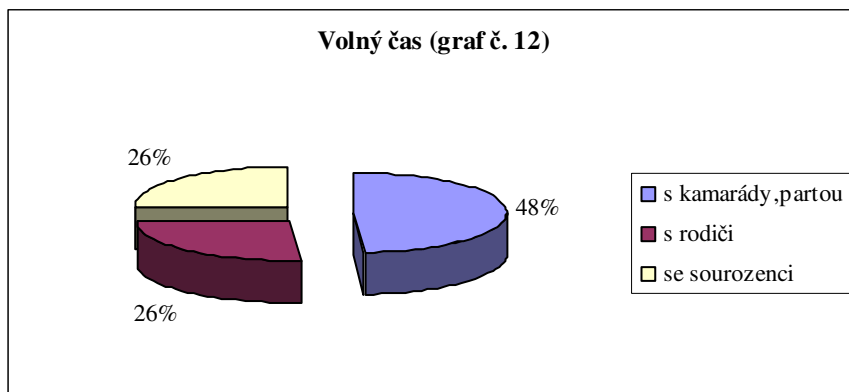
3.7.6 Kriminální příklad v rodině

U otázky, zda byl někdo v rodině soudně trestán či vyšetřován, měli respondenti možnost označit více odpovědí (viz graf č. 11). Ze všech odpovědí pouze 9 respondentů nemělo nikoho v rodině, kdo by byl soudně trestán. Nejvíce trestaným členem rodiny je otec, který byl označen ve 41 %. Za ním je s 24 % sourozenec. Matku označilo 14 % respondentů. Rodiče musejí jít svým dětem příkladem, jestliže má dítě špatný vzor, může se to projevit na jeho chování.

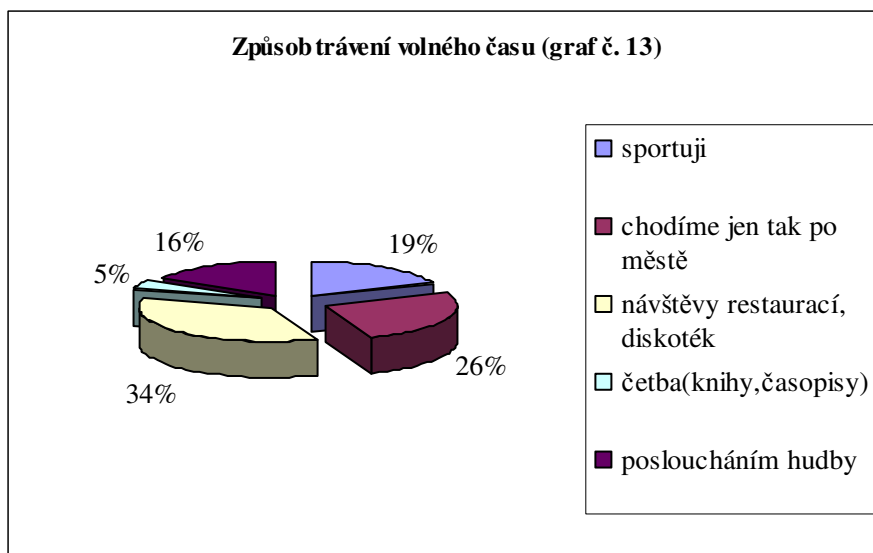
3.7.7 Trávení volného času

Na otázku, s kým trávíš svůj volný čas nejčastěji, odpovědělo 21 respondentů, že svůj volný čas tráví s kamarády nebo partou. Dále po 11 respondentech uvedlo, že svůj volný čas tráví s rodiči a sourozenci (viz graf č. 12).

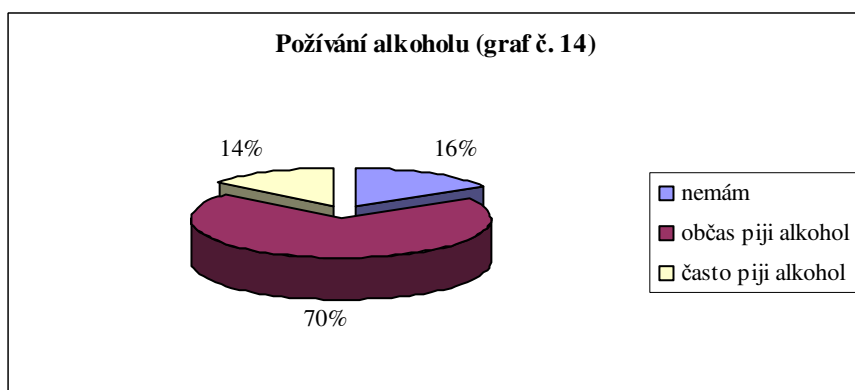
Další otázka zněla: Jakým způsobem trávíš volný čas? Nejvíce respondentů zde odpovědělo, že svůj volný čas tráví návštěvami restaurací a diskoték. Druhou nejvíce označenou skupinou je chození po městě. Naopak nejméně obsaženou skupinou je četba. Podrobné vyjádření je znázorněno v grafu č. 13.

Z průzkumu je zřejmé, že mladiství delikventi nejčastěji tráví svůj volný čas chozením do restaurací, na diskotěky ve společnosti svých vrstevnických part. Trávení volného času tímto způsobem je jedním z nezávažnějších kriminogenních faktorů. Při návštěvách restaurací a diskoték mladí jedinci začínají experimentovat s alkoholem a drogami. Tato „zábava“ je pochopitelně finančně velmi náročná. Proto ve společnosti party vrstevníků může dojít ke kriminálnímu jednání, jehož motivem je získání finančních prostředků na „svou zábavu“. Rovněž samotné prostředí mnoha barů, heren a restaurací je pro mladého jedince závadové. V tomto prostředí tráví svůj volný čas mnoho kriminálně závadových dospělých osob, které se zde setkávají, plánují trestnou činnost a pochopitelně je zde zajištěn odbyt a poptávka po odcizených věcech.

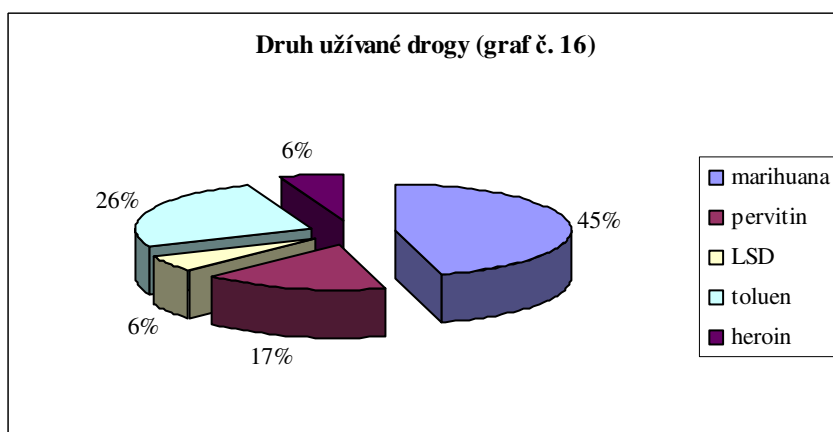
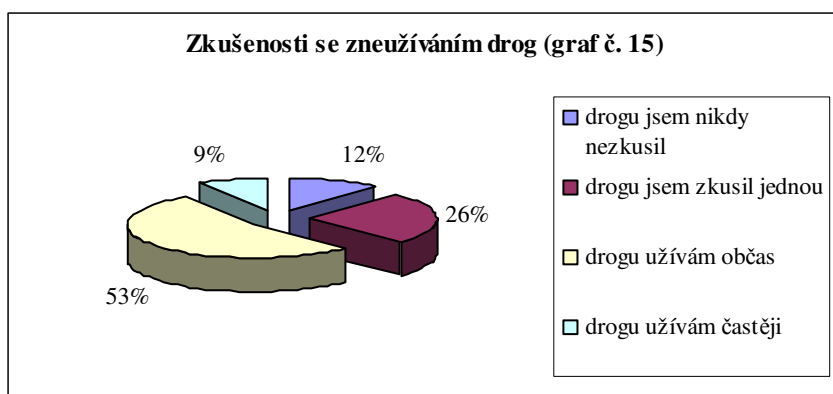
3.7.8 Zkušenosti s požíváním alkoholu

U otázky, jakou máš zkušenost s alkoholem uvedlo 30 respondentů, že občas pijí alkohol. Celkem 6 respondentů pije alkoholické nápoje často. Žádné zkušenosti s požíváním alkoholických nápojů nemá 7 respondentů (viz graf č. 14). Spojení mezi alkoholem a trestnou činností se projevuje v tom, že alkohol může vystupovat jako okolnost, která upevní předchozí záměr spáchat nějaký trestný čin. Pod vlivem alkoholu se jedinec může dopustit, takového jednání, kterého by se ve střízlivosti nedopustil.

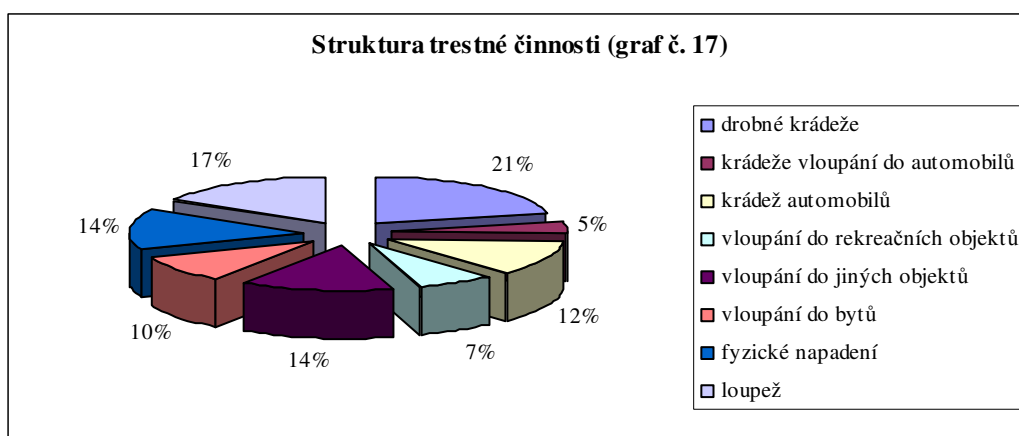
3.7.9 Zkušenosti s drogami

Na zneužívání drog byly položeny dvě otázky, první se týkala četnosti zkušenosti s drogou. U této otázky pouze 5 z 43 respondentů nemá žádnou zkušenost s drogami (viz graf č. 15). Druhá otázka byla zaměřena na druh užívané drogy (viz graf č. 16). U této otázky mohli respondenti označit více odpovědí. Nejpočetnější skupinou zneužívaných drog je marihuana. Druhou nejpočetnější skupinou je toluen. Čtyři respondenti mají zkušenost s heroinem. Velmi výrazným kriminogenním faktorem je zneužívání omamných a psychotropních látek. Průzkum prokázal, že většina oslovených mladistvých delikventů je uživateli drog. Zneužívání drog má velkou souvislost s majetkovou a násilnou kriminalitou. Drogy jsou velmi finančně náročné a prostředky k obstarání částky na drogu si toxikomani získávají právě majetkovou trestnou činností.

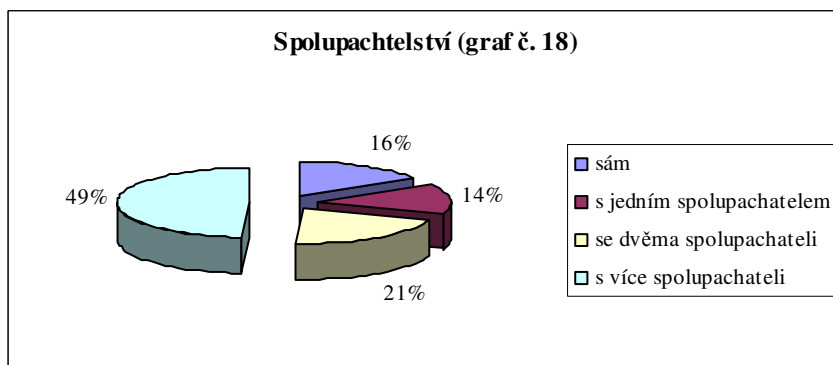

3.7.10 Páchání trestné činnosti

Poslední blok otázek se týkal páchání trestné činnosti. Z počtu 43 respondentů na otázku, zda někdy páchali trestnou činností, jich 36 uvedlo, že páchali. Zbýlých 6 respondentů uvedlo, že trestnou činností nepáchali. Následovala otázka týkající se druhu trestné činnosti. Největší skupinu zde tvoří drobné krádeže v obchodech, škole, bytech. Za ní následuje spáchání trestného činu loupeže a fyzické napadení (viz graf č. 17). U vzorku respondentů je poměrně výrazně zastoupen trestný čin loupeže, který dokazuje, že mnoho mladých delikventů se při trestné činnosti odhodlá k násilí na druhé osobě.

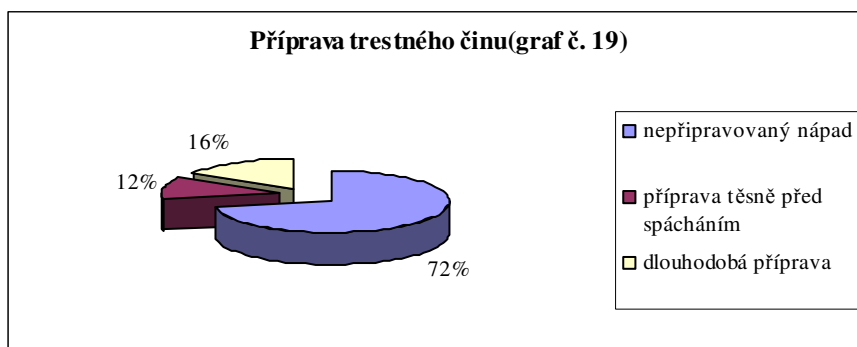

Následující otázka se zabývala pácháním trestné činnosti ve spolupachatelství s jedním či více spolupachateli (viz graf č. 18). Celkem 21 respondentů odpovědělo, že trestnou činností páchalo s více než dvěma spolupachateli. Páchání trestné činnosti osamoceně označilo 7 respondentů. Z průzkumu je zřejmé skupinové páchání trestné činnosti. Mladistvému pachateli zajistí parta určitou anonymitu a podporu. Skupina je pak agresivnější než kdyby každý jedinec vystupoval samostatně.

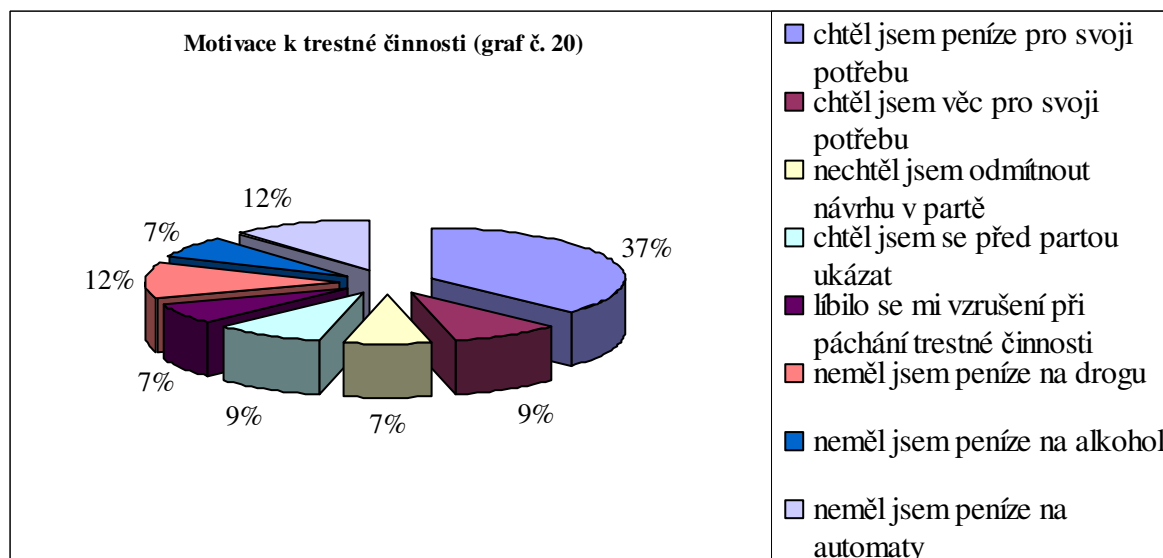
Další otázka se týkala přípravy ke spáchání trestného činu. 31 respondentů označilo odpověď, že se jednalo o nepřipravovaný nápad. Přípravu plánu připravovalo 5 respondentů těsně před spácháním a 7 respondentů dlouhodobě připravovalo trestnou činnost (viz graf č. 19).

Z průzkumu je zřejmé, že páčání trestné činnosti mladistvými a dětmi je spontánní, bez nějaké uváženější přípravy. Většinou se jedná o nápad někoho v partě, ostatní členové pod vlivem celé party takový nápad neodmítnou.

Na otázku, co tě vedlo ke spáchání trestné činnosti uvedlo 16 respondentů, že chtěli získat peníze pro svoji potřebu. Zbytek respondentů uvedl jiné důvody (viz graf č. 20).

Průzkum ukázal, že nejvýznamnějším motivem páčání trestné činnosti je úsilí mladistvých nabýt, pokud možno bezpracně, finanční prostředky k uspokojení svých potřeb zaměřených na získání zboží, alkoholu a drog. A opatřování si peněz na diskotéky nebo ke hře na výherních automatech.

3.8 Výsledky stanovených předpokladů

3.8.1 Předpoklad č. 1

První předpoklad zjišťoval, zda zjištěná celková kriminalita dětí a mládeže v okrese Liberec za sledované období od roku 2002 do roku 2006 stagnuje či mírně klesá. Pro ověření předpokladu č. 1 byla použita metoda analýzy statistických údajů. Tento předpoklad se v rámci sledovaného pětiletého období potvrdil. Bylo provedeno vyhodnocení oficiálních statistických údajů, které jsou dostupné ve statistických ročenkách Policie ČR nebo na webových stránkách Ministerstva vnitra. Další údaje byly použity z dat uváděných v interních informačních systémech Policie ČR. Analýza statistik byla zaměřena na zjištěnou kriminalitu dětí a mládeže v okrese Liberec v posledních pěti letech. Zjištěná kriminalita dětí ve věku od 0 do 15 let má velmi mírně sestupnou tendenci. Zjištěná kriminalita trestné činnosti mládeže (15 – 18 let) v okrese Liberec má ve sledovaném pětiletém období také mírně sestupnou tendenci.

3.8.2 Předpoklad č. 2

Druhý předpoklad zjišťoval, jestli se u více než 50 % mladistvých delikventů vyskytuje vliv nevhodného rodinného prostředí, vliv party, vliv nevhodného trávení volného času, zkušenost s alkoholem a drogami. Předpoklad č. 2 byl zkoumán pomocí dotazníku, který byl předložen vzorku 43 chlapců ve věku od 12 do 18 let. Chlapci mají nařízenou ústavní nebo uloženou ochrannou výchovu ve Výchovném ústavu pro děti a mládež v okrese Liberec.

Rozborem uvedených dat, které se týkají rodinného prostředí je zřejmé, že pouze 35 % zkoumaného vzorku mladistvých a dětí je z úplných vlastních rodin. Nejvýraznějším vlivem nevhodného rodinného prostředí je kriminální případ v rodině. Ve zkoumaném vzorku je 79 % respondentů, kteří mají v rodině někoho, kdo byl soudně trestán za protiprávní jednání.

Rovněž bylo potvrzeno, že 60 % mladých delikventů nevhodně tráví svůj volný čas. Zejména s partou navštěvují restaurace a diskotéky, kde pravidelně konzumují alkoholické nápoje, nebo chodí bez předem promyšleného cíle po městě.

Překvapivě velké procento se týká zkušenosti se zneužíváním omamných a psychotropních látek. Zkušenost s drogou mělo 38 z 43 respondentů, což činí 88 %. Ještě více zarážející je skutečnost, že se nejedná pouze o tzv. lehké drogy, ale mladiství delikventi mají zkušenosti i s pervitinem a heroinem. Celkem 84 % respondentů má zkušenost s alkoholem. Předpoklad č. 2 byl tedy potvrzen.

3.8.3 Předpoklad č. 3

Lze předpokládat, že více než 80 % spáchaných trestných činů dětmi a mládeží bylo spácháno ve spolupachatelství vrstevnické skupiny. Předpoklad byl provedeným průzkumem potvrzen. Pouze 16 % z celkového počtu respondentů páchalo trestnou činnost samo. Většina trestných činů byla tedy páchána ve společnosti party. Trestná činnost byla páchána bez přípravy na základě okamžitého rozhodnutí. Hlavním motivem páchání trestné činnosti bylo u vzorku respondentů získání finančních prostředků.

4 Závěrečná část

4.1 Navrhovaná doporučení

V boji s trestnou činností jsou používány dvě strategie a to represivní a preventivní. Represe je potlačení trestné činnosti orgány k tomu určenými. Prevence kriminality je soubor nerepresivních opatření směřujících k předcházení páchání kriminality a jejich následků, které vyvíjejí státní, veřejnoprávní a soukromé subjekty. Prevence zahrnuje komplex opatření sociální prevence a situační prevence. Patří sem opatření, jejichž cílem či důsledkem je zmenšování rozsahu a závažnosti kriminality, ať již prostřednictvím omezení kriminogenních příležitostí či působení na potencionálního pachatele. Jde o pokus eliminovat trestnou činnost ještě před jejím započítáním nebo před jejím pokračováním. Prevencí rozumíme i informování veřejnosti o možnostech ochrany před trestnou činností a pomoc obětem trestných činů. Právě prevence kriminality patří ke stěžejním úkolům všech zainteresovaných organizací, protože zejména u kriminality mladistvých se ukazuje jako nejvíce účinná.

4.1.1 Primární prevence

Primární prevence spočívá v předcházení sociálně patologických jevů. Zahrnuje především výchovné, vzdělávací, osvětové a volnočasové aktivity zaměřené na co nejširší veřejnost. Zvláštní pozornost je zaměřena na pozitivní ovlivňování dětí a mládeže. Jedná se hlavně o kvalitní využívání volného času s možností kulturního a sportovního využití. Těžiště primární prevence spočívá zejména v rodinách a školách.

Právě škola a její výchovné programy by měla dětem zajistit dostatek informací o škodlivosti alkoholu, drog, gamblerství a měla by mladé lidi vést k adekvátnímu využívání volného času. Programy pro děti a mládež by měly být dostupné všem a to především finančně.

4.1.2 Sekundární prevence

Sekundární prevence se zabývá rizikovými jedinci a skupinami osob, u nichž je zvýšená pravděpodobnost, že se stanou pachateli, ale i oběťmi trestného činu. Jsou zřizovány poradny, které jsou odborně zaměřené např. drogové a alkoholové závislosti. Jsou zřizovány telefonické linky pomoci, kam se klient může obrátit pro pomoc a poradit se o svých

problémech. Tyto služby by měly vycházet z potřeb jednotlivých měst a měly by spolu navzájem vytvořit propojenou síť.

4.1.3 Situační prevence

Situační prevence vychází ze zkušenosti, že určitý druh kriminality se objevuje v určitém čase, na určitých místech a za určitých okolností. Díky preventivním opatřením můžeme minimalizovat kriminogenní podmínky. Základními principy je odstranit nebo ztížit dostupnost cíle trestného činu. Dále určité odchýlení pachatele od jeho úmyslu trestný čin spáchat, např. viditelné zvýšení možnosti jeho prozrazení nebo dopadení. Nejefektivněji působí při omezování majetkové trestné činnosti za pomoci různých typů technické ochrany. Může se jednat o různé kamerové systémy, alarmy, vyhledávací systémy ale i dostatečné vybavení příslušníků Policie ČR a Městské policie, na které mnohdy schází dostatečné množství finančních prostředků. Obecně lze říci, že opatření situační prevence mají minimální nároky na personální obsazení a mají rychlý efekt. Jejich účinnost je podmíněna trváním přiměřených opatření.

4.1.4 Terciální prevence

Terciální prevence spočívá v resocializaci kriminálně narušeného jedince. Opatření spočívá v pomoci osobám, které se již dopustily kriminálního chování nebo byly ve výkonu trestu odnětí svobody, nalézt pracovní uplatnění, nalézt rekvalifikační kurzy. Zajistit rodinné, sociální poradenství. Cílem je minimalizovat důsledky negativního jevu, v širším pojetí jde o ochranu společnosti před následky rizikového chování jedinců.

4.2 Závěr

Bakalářská práce byla zaměřena na kriminalitu mládeže a dětí v okrese Liberec. V teoretické části byly popsány základní příčiny kriminality mládeže a dětí. V praktické části byl proveden průzkum na vzorku mladistvých delikventů a byla vyhodnocena zjištěná kriminalita dětí a mládeže v okrese Liberec ve sledovaném pětiletém období.

Z provedeného rozboru statistických údajů je patrné, že kriminalita dětí a mládeže v okrese Liberec v období let 2002 až 2006 mírně klesla. Je však nutné připomenout, že výpovědní hodnota statistik není úplně přesná. Jedná se pouze o číselné a procentuální vyjádření zjištěné trestné činnosti dětí a mladistvých. Ve statistikách nejsou uváděny takové údaje, které sice porušují zákon, ale nedosahují intenzity trestného činu. Hranice mezi trestným činem a přestupkem je velmi tenká. Může se to týkat například majetkové trestné činnosti, kde byla posunuta hranice způsobené škody z částky 2.000,-Kč na 5.000,-Kč. Někdy může být hranice trestného činu posunuta rozdílným výkladem skutkových podstat trestných činů. Do statistik také nemůže být zahrnuta latentní kriminalita.

Z příčin, které nejvíce ovlivňují kriminalitu, lze označit nedostatečnou výchovu v rodině, neúplnou rodinu a její sociální poměry. V rodinách mladých delikventů také nalézáme špatnou atmosféru s narušenými vztahy rodičů, často jsou pro děti jediným dospělým příkladem jejich kriminálně chovající se rodiče. Pokud rodina nefunguje správně, nelze se divit, že se děti nechovají tak, jak bychom chtěli. Jestliže děti nemají správné návyky a příklady, jsou zcela určitě náchylnější k různým patologickým projevům. Zaměřit se na tyto děti a nabídnout jim smysluplné využití volného času je tou nejlepší prevencí.

Spolupráce rodiny se školou je nejdůležitějším faktorem v prevenci a eliminaci delikventního chování a jednání dětí. Úkolem školy by mělo být především preventivní působení na děti. Škola je po rodině dalším důležitým systémem a je zodpovědná nejen za vzdělání ale především za socializaci.

Je zřejmé, že většina delikventních dětí nedovede kvalitně využívat svůj volný čas, začleňuje se do různých závadových part a nudí se. Jestliže rodina nedokáže dítěti nabídnout adekvátní zaplnění jeho volného času, pak může negativní parta v očích jedince rodinu tímto způsobem nahradit. Průzkumem bylo zjištěno, že mladistvý nejvíce svůj čas zaměřuje na návštěvy

restaurací a diskoték. Trávení volného času tímto způsobem je jedním z nezávažnějších kriminogenních faktorů. Při návštěvách restaurací a diskoték mladí jedinci začínají experimentovat s alkoholem a drogami.

Průzkumem bylo zjištěno překvapivě velké procento dětí a mladistvých, kteří mají zkušenost s drogami a alkoholem. Nejedná se pouze o tzv. lehké drogy ale i o pervitin a heroin. Zneužívání omamných a psychotropních látek má za následek páčání trestné činnosti. Drogy jsou velmi finančně náročné. Zde je zřejmá přímá souvislost s páčáním trestné činnosti. Pro získání potřebných finančních prostředků na drogu se toxikomané dopouštějí zejména majetkové trestné činnosti a naopak pod vlivem drogy je jedinec schopen udělat prakticky cokoli.

Průzkumem jsme ověřili, že děti a mladistvý páčají trestnou činnost většinou ve spolupachatelství s více osobami. Jedná se o momentální nápad v partě, kterému se většina členů party podrobí. Mladistvému pachateli zajistí parta určitou anonymitu a podporu. Skupina je pak agresivnější než, kdyby každý jedinec vystupoval samostatně. Je zřejmé, že zde chybí nějaké větší plánování trestné činnosti.

Z výskytu kriminogenních faktorů, které mají významný vliv na kriminalitu dětí a mládeže, je jasné, že v naší zemi není doceněna funkce rodiny jako celku, která se musí podstatnou měrou podílet na výchově mladého člověka, na utváření jeho osobnosti, která jej musí vychovávat k životní zdatnosti.

Seznam použitých zdrojů

1. Čírtková, Ludmila, Červinka, František, Forenzní psychologie, Support, Praha 1994,
2. Chmelík, Jan, Drogová kriminalita, Praha 1999, MV ČR,
3. Chmelík, Jan, Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži, Praha 1998, MV ČR
4. Chmelík, Jan, Vyšetřování trestné činnosti mládeže a páchané na mládeži v teorii a praxi, Praha 1995, MV ČR
5. Kuchta,Josef, Kriminologie 1. část, Brno, Masarykova univerzita, 2002, ISBN 8021022043
6. Matoušek, Oldřich , Mládež a Delikvence, Praha, Portál 2003, ISBN 80-7178-771-X
7. Matoušek, Oldřich, Práce s rizikovou mládeží, Praha 1996, Portál, ISBN 80-7178-064-2
8. Nakonečný,Milan, Lexikon psychologie, Vodnář, Praha 1995 , ISBN 80-85255-74-X
9. Novotný,Oto a kol., Kriminologie, Eurolex Bohemia, Praha 1991, ISBN 80-86432-08-4
10. Sochůrek, Jan, Vybrané kapitoly ze soc. patologie I.díl,Liberec, 2001, ISBN 8070834943
- 11.Vágnerová, Marie, Psychopatologie pro pomáhající profese, Praha, Portál 1999, ISBN 8071782149
12. Vágnerová, Marie, Úvod do psychologie, Praha 1999, Karolinum, ISBN 80-7184-421-7
13. Večerka , Karel, Mladiství pachatelé na prahu tisíciletí, Praha 2004, ISBN 80-7338-033-1
14. <http://www.liberec.czso.cz/>
15. http://www.mvcr.cz/rs_atlantic/project/section.php?ids=154

Seznam příloh

Příloha č. 1 : Dotazník (viz text str. 37)

Název bakalářské práce: Kriminalita mládeže

Název bakalářské práce: Juvenile delinquency

Jméno a příjmení autora: Jan Haman

Akademický rok odevzdání bakalářské práce: 2007

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.

Resumé

Mládež je významná skupina, která je v ohrožení více než ostatní lidé. Bakalářská práce popisuje delikvenci dětí a mládeže a její příčiny. Práce se dělí na dvě části. První část je pouze teoretická a popisuje základní pojmy této problematiky a hledá obecné příčiny kriminality dětí a mládeže. Druhá část je praktická a popisuje vývoj a současný stav kriminality dětí a mládeže v Liberci ve sledovaném pětiletém období let 2002 až 2006. Stav a vývoj kriminality dětí a mládeže je hledán pomocí analýzy a interpretace statistických údajů Ministerstva vnitra České republiky. Dalším z cílů bakalářské práce bylo sledovat faktory, které se podílejí na vzniku a rozvoji kriminality dětí a mládeže. Práce popisuje průzkum pomocí dotazníkového šetření mezi mladistvými delikventy. Průzkum se zabýval rodinným prostředím, trestnou činností, kvalitou trávení volného času a zkušeností s alkoholem a drogami u mladistvých delikventů. Největší přínosem práce jsou získané poznatky, které lze aplikovat při vytváření preventivních programů.

Klíčová slova: dítě, mladistvý, nezletilý, kriminalita, delikvence, trestný čin, přestupek, rodina, škola, parta, volný čas, metody, dotazník, analýza, statistika, prevence.

Summary

The youth is a significant group, which is more vulnerable to crime than other groups of people. This bachelor's work describes the juvenile delinquency and also describes its reasons. It is divided into two parts.

The first part is only theoretical. It describes the basic terms of these problems and searches for common causes of criminality of children and youth.

The second part is the practical part. It describes the development and the current state of the criminality of children and youth in Lbc district in the 5 year observation term of 2002-2007. The state and the developement of criminality of children and youth is searched by the analysis and the interpretation of statistical data of MV ČR. (Ministry of internal affairs of the ČR).

Next intention of this bachelor's work was to study the factors that partakes in the rise and the developement of criminality of children and youth. This work describes the study, that was made by the questionnaire investigation amongst youth delinquents. The study goes into the family environment, the criminality, the quality of spent leisure time and the experience with alcohol and drugs in juvenile delinquents.

The biggest benefit of this work is the gained knowlege, which can be applied to form new preventive programs.

Keywords: child, youth, minor, kriminality, delinquenci, delict, violation, family, school, gang, leisure time, analytical method, questionnaire, analyse, statistics, prevention.

Dotazník

Dotazník je zcela dobrovolný a anonymní .

1. Kolik je ti let:.....

2. Jaké je tvé vzdělání:

1. základní
2. učňovské probíhající
3. učňovské dokončené
4. učňovské nedokončené

3. Vyrůstal jsi :

1. s jedním rodičem
2. s oběma rodiči
3. s jedním vlastním rodičem a jedním nevlastním rodičem
4. ve výchovném ústavu

4. Rodinná atmosféra:

1. doma je klid
2. rodiče se občas hádají
3. rodiče se často hádají
4. rodiče si vůbec nerozumí

5. Mají rodiče zájem o tvůj volný čas:

1. rodiče chtějí o mě vědět, co dělám
2. rodiče se mě občas ptají, co dělám
3. rodičům je jedno, co dělám

6. Byl někdo z rodiny soudně trestán: (může být označeno více odpovědí)

1. nikdo
2. otec
3. matka
4. sourozenec

7. S kým trávíš volný čas, když jsi doma:

1. sám
2. s kamarády, partou
3. s rodiči
4. se sourozenci

8. Jak nejvíce trávíš čas, když jsi doma:

1. sportuji
2. chodíme jen tak po městě
3. návštěvy restaurací a diskoték
4. četba(časopisy, knihy)
5. poslouchání hudby

9. Máš zkušenost s alkoholem:

1. nemám
2. občas piji alkohol
3. často piji alkohol
4. pravidelně piji alkohol

10. Máš zkušenost s drogou:

1. drogu jsem nikdy nezkusil
2. drogu jsem zkusil jednou
3. drogu užívám občas
4. drogu užívám častěji

11. S jakou drogou máš zkušenost: (může být označeno více odpovědí)

1. marihuana
2. pervitin
3. LSD
4. toluen
5. heroin

12. Páchal jsi někdy trestnou činnost:

1. páchal
2. nepáchal

13. Jakou trestnou činnost jsi páchal: (může být označeno více odpovědí)

1. drobné krádeže (v obchodech, škole, v bytě)
2. krádeže vloupáním do automobilů
3. krádeže automobilů
4. vloupání do rekreačních objektů (chaty, chalupy)
5. vloupání do jiných objektů (obchodů, skladů, restaurací, kanceláří, stánků)
6. vloupání do bytů
7. fyzické napadení
8. loupež

14. Trestnou činnost jsi páchal sám nebo se spolupachatelem:

1. sám
2. s jedním spolupachatelem
3. se dvěma spolupachateli
4. s více spolupachateli

15. Připravoval jsi se na spáchání trestné činnosti:

1. byl to nepřipravovaný nápad
2. připravoval jsem (jsme) si plán jak to udělám (uděláme) těsně před spácháním
3. dlouhodobě jsem (jsme) to plánovali

16. Co tě vedlo ke spáchání trestné činnosti:

1. chtěl jsem získat peníze pro svoji potřebu
2. chtěl jsem získat odcizenou věc pro svoji potřebu
3. nechtěl jsem být odmítnout návrhu v partě
4. chtěl jsem se před partou ukázat
5. líbilo se mi vzrušení při páchání trestné činnosti
6. neměl jsem peníze na drogu
7. neměl jsem peníze na alkohol
8. neměl jsem peníze na výherní automaty

Děkujeme za odpovědi.